

OPERA SNG V LJUBLJANI

DANILO ŠVARA

NINA

(KRSTNA UPRIZORITEV)

GLEDALIŠKI LIST šte. 5 – 1963-64

NINA

Balet v treh dejanjih (šestih slikah) po libretu Poldeta Bibiča in Metoda Jerasa

Prvo dejanje, prva slika: bolnišnica za duševno bolne

Nina	Tatjana Remškarjeva Magda Vrhovčeva
Bel žarek	Janez Mejač
Suhljati pritlikavec	Jaka Hafner
Mlada bolnica	Lidija Sotlarjeva Magda Vrhovčeva
Bolnik s plešo	Janez Meglič
Sramežljivi bolnik	Zvone Penko
Stražnika	Ivo Anžlovar, Roman Anžur

Bolniki in bolnice

Prvo dejanje, druga slika: promenada v majhnem mestu

Otrok	Danilka Svarova
Mati	Ela Glažarjeva
Sumljiva ženska	Vera Marinčeva
Tujec iz velemesta	Stane Polik
Turist	Stefan Furijan
Nina	Tatjana Remškarjeva Magda Vrhovčeva
Njen fant	Janez Mejač
Pijanček	Ivo Anžlovar
Starec, postrešček, prodajalec časopisov, turistke, dekleta, fantje	

Drugo dejanje, tretja slika: apartna v velemestnem hotelu

Tujec iz velemesta	Stane Polik
Nina	Tatjana Remškarjeva Magda Vrhovčeva
Spretni plesalec	Stefan Furijan
Prijatelj tujca iz velemesta	Franci Ambrožič
Lepotica	Lidija Sotlarjeva Magda Vrhovčeva

Gostje tujca iz velemesta

Drugo dejanje, četrta slika: velemestna ulica

Nina	Tatjana Remškarjeva Magda Vrhovčeva
Mornarček	Radomir Krulanovič
Prijatelj tujca iz velemesta	Franci Ambrožič
Pijanček, policaji, postrešček, prodajalec časopisov, turisti itd.	

Tretje dejanje, peta slika: zakoten bar v velemestu

Natakarja	Jaka Hafner, Radomir Krulanovič
Tujec iz velemesta	Stane Polik
Nina	Tatjana Remškarjeva Magda Vrhovčeva
Lepotica	Lidija Sotlarjeva Magda Vrhovčeva
Strežnika	Ivo Anžlovar, Roman Anžur

Policaji, gostje, kurtizane, pijanci, študenti

Tretje dejanje, šesta slika:

Zenski prividi	Maruša Berginčeva, Ela Glažarjeva, Marija Grudnova, Milena Horvatova, Ksenija Hribarjeva, Etkla Klinčeva, Jelena Markovičeva, Tanja Pušnikova, Stefanija Sitarjeva, Breda Smeđdova, Vida Volpijeva, Gabrijela Zalokarjeva
Črni moški prividi	Franci Ambrožič, Stefan Furijan, Ivo Kosi, Mojmir Lasan, Janez Meglič
Privid tujca iz velemesta	Stane Polik
Bel žarek	Janez Mejač
Privid lepotic	Lidija Sotlarjeva Magda Vrhovčeva
Nina	Tatjana Remškarjeva Magda Vrhovčeva

Duševni bolniki

Koreograf in režiser:
Metod Jeras

Dirigent:
Dr. Danilo Svava

Scenograf:
Akad. slikar Marjan
Pilberšek

Kostumograf:
Akad. slikar kostumov
Alenka Bartlova

Korepetitorja:
Boris Boršnik,
Hubert Bergant

Inspicijent:
Milan Dietz

Izdelava kostumov:
Gledališke krojačnice
pod vodstvom Eli
Rističeve in Staneta
Tancka

Izdelava scene:
Gledališke delavnice
pod vodstvom ing.
arch. Ernesta Franza

Odrski mojster:
Celestin Sancin

Razsvetljava:
Stane Koman

Lasulje in maske:
Tončka Udermanova,
Janez Mirtič

Dr. Henrik Neubauer:

NOV SLOVENSKI BALET IN NAŠE ŽELJE OB NJEM

Po izvedbi »Čajne punčke« Rista Savina leta 1959 v Mariboru in Osterčevih »Iluzij« leta 1962 v Ljubljani prihaja na naš oder tretji slovenski celovečerni balet. To je balet »Nina« skladatelja dr. Danila Svare po scenariju Poldeta Bibiča in Metoda Jerasa, ki vam ga predstavlja naš baletni ansambel v koreografiji našega plesalca — baletnega solista Metoda Jerasa.

Ta balet daje velike možnosti predvsem plesalki naslovne vloge. Naša dolgoletna solistka Tatjana Remškarjeva bo s to vlogo proslavila še v letošnji sezoni tudi 20-letnico svojega umetniškega delovanja. To bo njena 36. solistična vloga na odru ljubljanskega gledališča, to bo ena izmed dvajsetine glavnih vlog, ki jih je poustvarila pri nas, za ljubljansko baletno občinstvo. Prepričani smo, da bo vključ v njenemu jubileju to le eden izmed postankov na umetniški poti, ki jo ima še pred seboj.

Poleg nje se bo v pestrosti šestih slik novega domačega baleta tudi ostali ansambel lahko pokazal v svobodnejših gibih sodobnega plesnega izraza.

Velikokrat smo že pisali o naši želji, da bi bil razpisan natečaj za sodoben slovenski balet, o naši želji, da bi vključevali v repertoar ljubljanskega baleta poleg klasičnih in sodobnih del svetovne baletne literature tudi domača dela. Naj bo nova premiera dokaz našega hontja.

Zavedamo se, da je pisanje glasbe za balet obsežno delo, ki ne zahteva nič manj priprav in časa kot koreografija baleta, pa vendar upamo, da bodo slovenski skladatelji — naši sodobniki, pogosteje segali na področje baleta in nam dali možnost, da tudi o bodoče ostanemo zvesti svojim repertoarnim težnjam in predstavimo našemu občinstvu vsaj vsaki dve leti tudi z glasbene strani popolnoma naše — slovensko baletno delo.

GLASBENO - SCENSKA ZASNOVA BALETA „NINA“

Ko sem dobil na vpogled scenarij baleta »Nina«, me je takoj pritegnila pestrost nastrojenj in dogajanja. Posebno mi je še ustrezal okvir duševnih zmed glavne plesalke ter imaginarnih podob, ki so obetale dati tudi glasbi interesantno in karakteristično obliko. Glasbeni koncept se je porodil iz štirih antagonističnih karakterjev glasbe: nacionalno pobarvane za scene v majhnem mestu, atonalno sodobne za psihološka trenja solističnih scen, za simbolistične, duševno patološke scene impresionistične — in za zabavne scene jazzovske glasbe.

Tako začenja prva slika prvega dejanja v duševni bolnici v obliki in s tematiko fantastičnega scherza v rondo obliki z uvodom in tremi temami zmedenih žensk, kockarjev in mlade žene. Ta začne najprej kantabilno, nato pa preide v ekstatičen ples, ki se prenese na vso skupino žensk. Ta ples je ritmično zelo pester in kulminira v divjih sinkopah.

Prekine ga tema stražarjev, ki pripeljejo Nino. Pisana je za trobila in tolkala in je zaradi svoje nenavadne melodične in ritmične strukture izredno težka za izvajalce v orkestru in na odru.

Razburjenje Nine se prenese na ves ansambel in to razpoloženje duševne zmedenosti in obsedenosti slika tematika, ki jo pozneje večkrat uporabim za slična razpoloženja. V to sceno in muziko zasijeta dva svetla žarka — motiv Nininega fanta in motiv Ninine ljubezenske sreče.

Drugo sliko — pomladni dan na promenadi v majhnem mestu — začenja vedra glasbena misel igrivega značaja, ki jo zamenja plesni motiv turistov, med katerimi je posebno viden tujec iz velemesta (motiv v saksofonu). Istrsko pobarvani motiv v violinah uvede Nino, ki jo obkrožajo fantje. Nato se ji približa njen fant — motiv v trobenti poda njegovo vedrost in mladost. V plesnem duetu izražata svojo srečo in ljubezen. Ples v obliki valsa je nacionalno pobarvan. S prejšnjim motivom nastopijo spet turisti s tujcem, ki začne dvoriti Nini in ji opisovati lepote velemesta. Andrejeva ljubosumnost se oglasi v glasbi, ki se spet pomiri po spravi in Andrejevem odhodu. Tujec pa se spet približa Nini, fant se nenadno vrne, nastane prepir iz ljubosumnja in Nina se odloči oditi s tujcem v tujino.

Oder se pogrezne v temo in spet se pokaže bolnica z brezupno Nino, ki beži pred prikaznijo norca.

Drugo dejanje. Turoben sprevod duševno bolnih okoli Nine. Ko se razblini, se pokaže apartma v velemestnem hotelu (tretja slika). Nina in tujec si v strastnem plesu izpovedujeta svojo ljubezen. Prekine ga prihod prijateljev. Vzdušje poda mirna, tuje zvoneča glasba, ki uvede plavaloso lepoticu, katere čarom vidno zapada Ninin ljubimec. Gosti plešejo čarlistonu podoben ples, Nina se ne znajde med njimi in se umakne iz družbe. Tujčev prijatelj pa jo privede nazaj in pleše z njo blues. V razposajenem plesu družba odide, za Nino se nihče ne zmeni.

Zato ostane sama doma. Glasba podaja njeno žalost in osamljenost, spomini na njenega fanta jo mučijo in grizejo. Tedaj se vrne prijatelj njenega ljubimca z naročjem polnim rož. Iz mirnih glasbenih zamisli postaja glasba vedno bolj strastna. Iz obupa in osamljenosti mu pade Nina v objem. Tedaj se vrne njen ljubimec, ki jo zavrže in spodi na cesto.

Oder se spremeni v ulico, po kateri tava Nina v grenki bolečini. Po ulicah vrvi veselo življenje (četrti slika). Živahen ples v južnjaškem ritmu potegne za seboj vse sprehajalce, ki odidejo dalje. Nini, ki hodi obupana po ulici, se približa v grotesknem plesu okajen mornarček, ki jo vabi s seboj. Nina zagleda ljubimčevega prijatelja in se zateče k njemu po pomoč. On jo pa pusti s hladno vljudnostjo sredi ulice. Glasba je ista, kot v njenem prejšnjem duetu, le da dobi akcente in stopnjevanja, ki slikajo Ninin strah pred bodočnostjo. Ko se ji spet približa okajeni mornarček, ki jo z ljubeznivo šegavo glasbo vabi s seboj, Nina popusti in gre z njim v bližnji bar. Tu se sprevrže Ninino življenje. Glasba postane trda in zlovesča ter napoveduje njeno propast.

Tretje dejanje začne z mrko sliko s kontrastnimi žarki osvetljenih pijancev in cip, ki obkrožajo strto Nino, nato se spremeni v zakoten velemestni bar (peta slika), kjer sedi Nina, cipa med cipami in pijanci. Vzdušje pričara prostaški valček, med katerim sledi Nina nekemu pijancu, ki jo je kupil. Skupina veselih študentov pretрга v razposajenem plesu to vzdušje, njih insceniran pretep prekine policijska racija, ki razžene vso družbo. V prazen bar se spet vrne Nina, sede za svojo mizo in pije. V bar pride slučajno njen bivši ljubček s plavolaso lepoticco; Nina, ki je že precej opijanjena, ga ogovori, in ko jo on surovo odrine, mu zlije kozarec pijače v obraz ter plane nanj. Ko jo natakak zadrži, se njena pijanost sprevrže v delirij. Tujec odide, natakak pa pokliče reševalce. Glasba je povzeta po prejšnjih motivih in spremlja ter podčrtava vso Ninino tragedijo.

Ko Nino odpeljejo, se oder spremeni v imaginaren prostor (šesta slika), v katerem se reflektirajo glasbeno Ninine halucinacije. Izoblikoval sem trostavčno suito — »allegro-andante molto mosso-allegro vivo« s fantastično tematiko. Plesno je allegro ples zelenih prividov, andante molto mosso ples tujca s prividi in Nino, allegro vivo pa ples črne ženske s plavimi lasmi in črnih moških prividov, ki ločijo Nino od tujca. Črnino preseka motiv prvega Nininega fanta — Nina pleše z njegovim prividom. Zdaj nastopi muzikalna koda: črni prividi planejo na Nino, ki se z groznim krikom zgrudi na tla. V temo zasiže rumena luč. Od delirija izčrpana Nina počiva na tleh. Duševni bolniki okoli nje strmijo brezizrazno predse. Glasbeni motivi so isti kot v uvodu in zaokrožijo muzikalno gradnjo baleta.

Polde Bibič:

NEKAJ MISLI O „NINI“

V skopih besedah podana zgodba, ki jo najdemo v Gledališkem listu pod samozavestnim naslovom »Vsebinska baleta« in nas pusti — ko jo preberemo — popolnoma neprižadete, ker je resnična vsebinska baleta pač nekje drugje, je le zelo skromno izhodišče baletnemu umetniku za njegovo stvaritev. Ta skromna nezanimiva »zgodba« ali »vsebinska« mora nuditi ustvarjalcu le oporišče, ki mu pomaga uresničiti njegovo baletno idejo in tej baletni ideji tudi ustrezati. Svoječas se je balet opiral na pravljice ali na zgodbe klasične literature in dramatične, danes pa mora tudi balet iskati probleme našega sveta in jih izraziti v svojem jeziku. Zmeraj bolj se čuti vpliv tematike sodobne literature v baletu.

Tudi zgodba za balet »Nina« je postavljena v naš čas, čeprav je njena osrednja zgodba v najožjem sorodstvu z našim starim motivom o Lepi Vidi, ki pa je prav tako današnji kot včerajšnji ali jutrišnji, ker Slovenci lepe Vide najbrž nikdar ne bomo preživeli. Osnova zgodbe je tragična zмотa človeka, ki v iskanju uresničitve svojih želja izbere napačno pot in se znajde v nerešljivi življenjski situaciji, kjer mu ostane samo še obup osamljenosti. Ta obup osamljenosti je okvir zgodbe — prva in zadnja slika, oba prizora v zavodu za duševne bolnike, ki naj bi ustvarili podobo izgubljenih ljudi, njihov brezup, absurdnost njihovega početja, ki je izgubilo svoj smisel. Tu ni več življenja, samo še ždenje je: beg pred nevidnimi netopirji, zbiranje od-

Libretist, koreograf in režiser »Nina«
— Metod Jeras

Libret's »Nine« — Polde Bibič

padkov, mehanično kockanje, umišljena ljubezen. V tej dokončno brezizhodni situaciji (zavod za duševno bolne je predvsem samo simbol!) spoznamo Nino. Tu, na svojem koncu, se nostalgичno ozre nazaj in iz njene vizije mladostne radosti se izlušči padajoča lestev njenega življenja po tragični zmotni odločitvi — variacija na temo o Lepi Vidi

V majhnem mestecu, polnem pristrčnega življenja, je živela Nina svoje zasanjano življenje, v družbi s fantom, ki jo je ljubil. Hrepenenje po nekem nejasnem življenju jo privede do tega, da odide s tujcem, ki ji je znal očarljivo in samozavestno predstaviti pravljico o nedosežnem velikem svetu, ki pa ga on lahko nudi Nini. Veliki svet pa se izkaže drugačen. Nina spozna mlačnost tujega sveta do vizije življenja. Tujec jo zavrže. S tem je Nininc življenje končano. Znajde se sama na megleni mračni ulici in tava po temi, v kateri ne more najti rešitve. Zateče se v objem nočnega življenja in njegovih alkoholičnih utvar. Ob srečanju s tujcem, ki ji je nekoč pripovedoval zapeljive pravljice o očarljivem svetu, spozna razkol med svetom, v katerem živi ona, in svetom drugih. Zave se svoje tragične zmote in tudi spozna, da je prepozno. Iskanje v napačno smer jo je izčrpalo, njena zмотa ji je pustila pečat izzirjenja. Njena zadnja vizija mladostnega doživetja s preprostimi fantomi iz majhnega mesteca je samo še ugašajoče hrepenenje. Utvar ni več in končano je Ninino zmotno iskanje, njeno življenje se zaključi v »zavodu«.

Marjan Pliberšek:

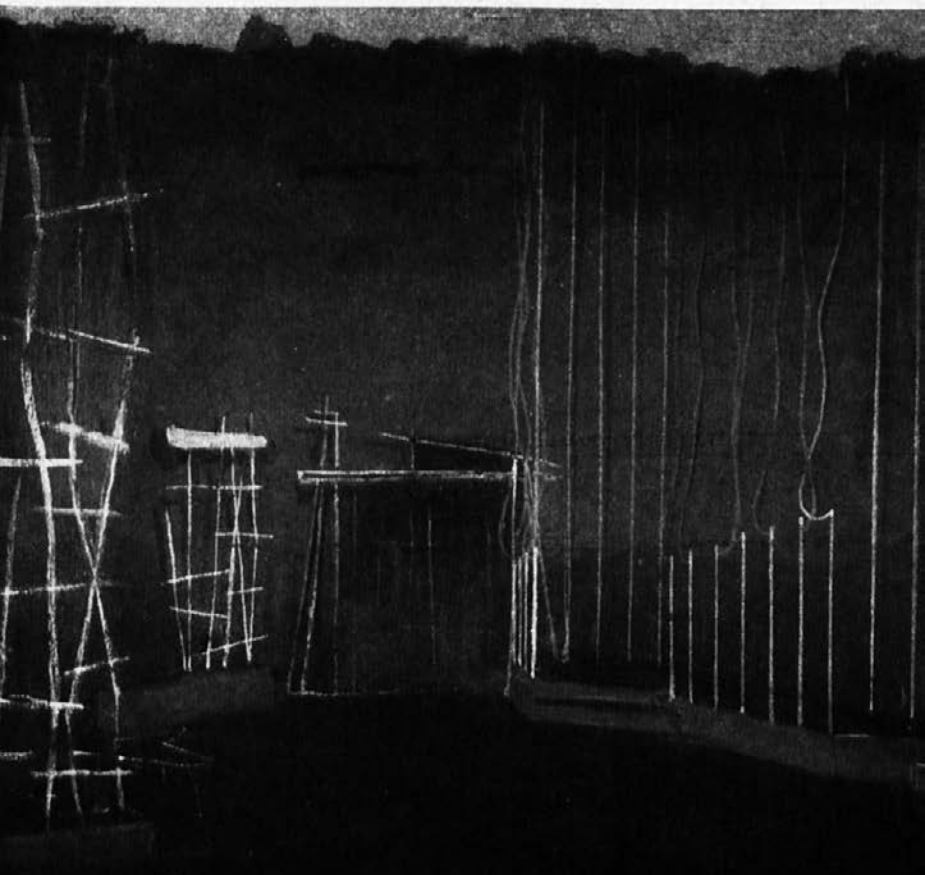
ZAJČKI NA STENI

GLEDALIŠČE

je truma poedincev — v močno zniansiranem stanju obsedenosti od »pramatere teatra«, manije posnemanja — in njihovo stalno prizadevanje priti čimdlje k bolj ali manj zavestno izbranemu cilju (specifično gledališki cilj, ki pa ni vedno izrazit in jasen, je najverjetneje čast in slava ali neke vrste nesmrtnost, kajti bolj praktičen cilj, kot je bogastvo ali učenost, ali do kraja nepraktičen, kot je človečnost in podobno, je ali »prekisló grozdje« ali »kos sira v krokarjevem kljunu«). Gledališče je združba poedincev s sorodno občutenimi in podobno izražajočimi se kompleksi — ki so posledica tiste obsedenosti — ter njihovo uveljavljanje na podlagi odločb in pogodb, torej uveljavljanje, ki je reakcija na te komplekse.

Niti specifično gledaliških kompleksov ni (po nestrokovnem mnenju najpogosteje nastopa kompleks manjvrednosti), pač pa je specifično uveljavljanje. Uveljavljanje z u s t v a r j a n j e m, oziroma — v ne-

Marjan Pliberšek: osnutek scene za 1. sliko baleta »Nina«

primerljivi večini primerkov — s poustvarjanjem, je tipično za gledališče in je njegovo bistvo.

Poustvarjanje je enkratna ali večkratna istočasna in nepopolna renesansa in smrt trajnejše stvaritve ustvarjalca po poustvarjalcu za gledalca ali poslušalca. (Stopnja teh nepopolnosti zavisi od mnogih zamotanih okoliščin, ki jih najbolj poznajo in najverneje opišejo kritiki.)

Poustvarjanje za potrošnike gledališča, večjo ali manjšo trumo gledalcev odnosno gledalcev in poslušalcev, nikdar pa samo poslušalcev, se imenuje

GLEDALIŠKA PREDSTAVA.

Predstava nasploh je namerno vnaprej določeno dogajanje pred večjo ali manjšo skupino neprizadetih, pasivnih prič na vnaprej določenem prostoru, v določenem okolju s sicer določenimi, a ne vedno določljivimi glasovi in linijami, zvoki in barvami. Je s tonom in svetlobo podajano vsebinsko in oblikovno vnaprej določeno dogajanje — z namenom predavanja, ki je formalen, in prodavanja, ki je realen smoter gledališča.

Vsaka predstava mora imeti tele elemente:

1. vnaprej določeno smiselno dogajanje (tu se pridevnik more stopnjevati navzdol),

2. vnaprej določen prostor dogajanja,

3. določene izvajalce, ki so ali se vsaj zdijo živa bitja,

4. določen način izvajanja,

5. določena sredstva za izvajanje (pri sredstvih »določen« ne pomeni tudi »dognan«),

6. nedoločeno število primernih opazovalcev oziroma spremljevalcev dogajanja, ki morajo imeti naslednje lastnosti:

a) morajo biti pri vsakem primeru budni,

b) ne smejo biti slepi (a je prav, če kdaj kaj spregledajo),

c) morajo dobro slišati, (posluh ni vedno potreben, preoster je nezaželen),

d) ne smejo biti nemi (samo za posebne primere),

e) morajo imeti ostre zobe in dober želodec (ti so izjemni primeri),

7. nedoločen uspeh, efekt, rezultat.

Z neznatnim spreminjanjem števila in vsebine naštetih točk lahko specificiramo različne vrste predstav: gledališke, ki so dramske, operetne, lutkovne, filmske, cirkuške itn., tja do nogometne tekme.

Primer: Samo v točki 3 za izvajalce določimo živali, pa imamo cirkus: Ali: Črtajmo točko 1 in podčrtajmo točko 6/d in že je tu nogometna tekma.

Da se izognemo nevarnosti za trditev površnega bralca, posebno še površnega poznavalca, da med različnimi vrstami predstav skoraj ni razlike, pustimo analiziranje zamotanih pojmov, pustimo primere kot dokaze pravilnosti analize in preidimo na realnejša tla. Pojdimo k predstavi, ki nas prav zdaj zanima.

Nocojšnjo predstavo po načinu priprav in prikazovanja (tudi po prej navedenih točkah) uvrščamo v družino gledaliških predstav, v vrst baletne predstave pod imenom »Nina«.

O »Nini« ni napisana po želji urednika tega lista samo tale »domača naloga«, ampak je še nekaj prvih sodelavcev pri pripravljanju in snovanju tega baleta uslišalo klic... Obiskovalcu, ki si kulturne lakote samo z gledanjem in poslušanjem »Nine« ne poteši, bo z branjem kompleksa teh nalog nedvomno zadoščeno.

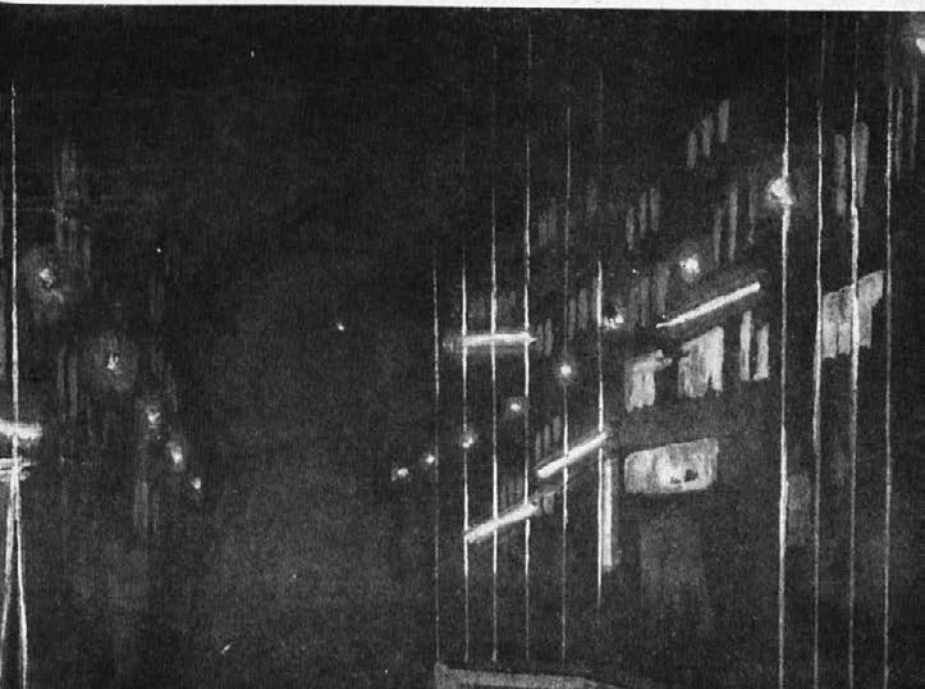
Pisec te naloge je slučajno sodeloval pri pripravah za »Nino« z še eno »domačo nalogo« (domača naloga je delo, ki ga je treba opraviti do določenega roka v nedoločenem času — za manjše naloge se priporoča noč, za zahtevnejše pa letni dopust — pod določenimi pogoji (finance) in je bilo to sodelovanje izredno dolgotrajno (o uspešnosti tega sodelovanja bomo brali drugje), zato naj bo ta druga »domača naloga« komemoracija za prvo (po točki 2 zgoraj naštetih elementov)!

Prostor v širšem pomenu, ki je običajno namenjen za gledališke in zlasti še za baletne predstave, je oder. (Operne, še bolj pa dramske predstave je možno uprizarjati tudi izven odra: v orkestru ali nad njim, v parterju, v ložah, na galeriji itd.) V ožjem pomenu pa je prostor obeležuje scena, vsaj teoretično, v praksi pa je lahko drugače, smiselno vezan na vsebino dogajanja, bolj določen in omejen. Ta prostor obeležuje scena, vsaj teoretično, v praksi pa je lahko drugače, celo obratno. V praksi ima scena lahko drugačne funkcije, a je boljše, če o teh ostanejo poučeni le strokovnjaki, to je tisti, ki imajo vse lastnosti navedene v točki 6.

— Razvojna pot scene skozi tisočletja, od njene iznajdbe do danes, je dokaj zvijugana. Zgodovina trdi, da je na tej poti scena dosegla vrhunec v dobi renesanse, ki ji je po logičnem zaporedju sledila degeneracija.

Na nekem neugotovljivem odseku te poti se je z »Nino« srečal tudi njen inscenator. Rezultat tega srečanja naj bi izpolnil točko 2. Kako je to izpolnil in če je izpolnil pričakovanja neprizadetih, pasivnih prič, navedenih pod točko 6/a in b, je prepuščeno v presojo le-tem, pa seveda tudi onim pod celotno točko 6 z najizrazitejšo lastnostjo pod e.

Marjan Plibersšek: osnutek scene za 4. sliko baleta »Nina«

PSIHOLOŠKO OZADJE „NINE“

Zgodbo Nininega srca bi ikonografsko lahko uvrstili med upodobitve ženske bolečine z literarno-glasbenimi sredstvi. Po razmišljanju o Ninini zgodbi, o njeni konkretni glasbeno-baletni scenski rešitvi se nam porajajo asociacije na trpko bolečino Niobe, na tiho in vdano žalost Michelangelove Pietà in na Ofelijino tavanje. Ko nam asociativne predstave zbledijo, nam zvenijo v ušesih še otožni Verlainovi verzi in ritmično poiigravanje z vokali.

Ninina zgodba je torej zgodba ženskega srca in je ritmično pogojena, kot so utripi srca vizualno zaznavni s pomočjo elektrokardiograma. Srce pleše, kadar ljubi — in tava, kadar je obupano; skratka, Ninina zgodba kar vpije po plesnem izrazu.

Tako kot se je moderna likovna umetnost skrbno ogibala podobe srca kot čistega geometrijskega lika, tako je tudi glasbeni izraz Nine nekje odmaknjen in objektivni, da bi z nastopom glavnega motiva čimbolj zaživela tragika nesrečne Nine. Dvakrat nesrečne, ker je prišla iz bede in ker je tujina njene upe spremenila v razočaranje. Z modernim glasbenim izrazom se je komponist spretno izognil banalnemu načinu komponiranja na temo o v ljubezni razočaranem in v sanjah prevaranem dekletu. Ker se izogiba direktne izpovedi, je končni efekt toliko bolj tragičen.

Dom in tujina sta uspešno ritmično podčrtana. Preprosta in umirjena ritmika Ninine čustvene jasnosti, ko je bila še doma, preide v slikah, ki se odigravajo v velemestu, v moderne plesne ritme in ritmične krče. Ritem se umiri šele, ko se kot svetel žarek povrne spomin na dom in srečne čase čiste ljubezni. Komponistu je uspelo razvrstiti čustvene registre tako, da nam plastično zazveni Ninina zgodba. Njena bolečina se je rodila iz ljubezni in bi našla svojo rešitev, če bi se v ljubezen lahko povrnila. Tako pa je bolečina postala tako mračna, da je našla svoj ventil samo še v halucinacijah. Čeprav so Ninine nesreče indirektno krivi moški, bi se lahko čustveno osamosvojila, če bi postala mati. Materinstvo bi torej Nino rešilo duševnih kriz. Namesto otrok se rojevajo Nini pošastni prividi, ki nas svarijo pred žensko bolečino. V partituri je ta misel razločno podčrtana, tako da lahko razberemo, da se iz ženske bolečine lahko rodi nevarnost za družino in človeštvo. Blago scensko rešitev z umobolnico bi pravzaprav lahko zamenjala kruta realnost, tako kruta, da bi še prekašala Apokalipso ter Picassojeve in Chagallove privide vojnih grozot. Ob Nini zahrepnimo po svetlobi, po daljnih zvezdah in po plešočih svetlih žarkih, ki bi nas vedno reševali strahotnih prividov, v blato se spreminjajočih lepot v nas, v nezaupanje in sovraštvo spremenjene ljubezni. Tako, da bi za nas ne veljalo prekletstvo, namenjeno tistim, ki mislijo zlo!

Za konec prisluhnimo še enkrat Nininemu motivu in primerjajmo njen obup s tožbo istrskega kamenja.

Tatjana Remškarjeva in koreograf Metod Jeras pri vaji za Svarov balet »Nina«

(Kratka vsebina baleta)

Prva slika: bolnišnica za duševno bolne. — Skupine bolnikov z različnimi gibi oblikujejo svoje privide, želje in sanje. Ko strežniki pripeljejo Nino, prestrašena opazuje novo okolje, ki ga nikakor ne more razumeti. Postaja nemirna, hoče zbežati. Tedaj se pojavi v belem žarku mladenič, ki obuja v Nini spomin na mladost in prvo ljubezen.

Druga slika: promenada v majhnem mestu. — Nina je lepa, mlada, polna hrepenenja. Sestane se s svojim fantom (belim žarkom iz privida v boleznih). Oba sanjarita. Takrat pa srečata domišljavega tujca iz velemesta, ki Nino ogovori. Ninin fant je užaljen, spreta se, pa spet pobotata. — Mračni se. Nina in njen fant se s poljubom poslovita. Ko pa fant odide, se pojavi tujec. Nina mu ne verjame vsega, vendar jo njegove obljube zabavajo. Nepričakovano se njen fant vrne. Ko njegova ljubosumnost prekipi, zahteva, naj Nina odide z njim. Dekle pa je zaradi njegovega ljubosumnja užaljena in se odloči oditi s tujcem.

Tretja slika: apartma v velemestnem hotelu. — Tujec je priredil zabavo, in ko pridejo povabljeni, je Nina kmalu pozabljena. Gostje plešejo in eden od plesalcev pleše z Nino. Ta pa je neokretna. Soplesalec izrablja njeno nerodnost, da razkazuje svoje akrobatske sposobnosti. Nina zajoka in zbeži, za njo pa gre eden od tujčevih prijateljev. Čez čas se vrne. Nina olajšano pleše z njim, ker pomirjevalno vpliva nanjo. Sredi plesa pa zagleda tujca s plavalasko in neha plesati. Družba sklene oditi drugam, Nina pa hoče ostati sama. Žalost in spomini jo mučijo, boji se samote in prihodnosti. Tedaj se vrne tujčev prijatelj s šopkom rož. Nina je ganjena in prijatelj jo kmalu dobi v svoj objem. V objemu ju zaloti tujec. Prijatelj v zadregi izgine, tujec pa Nino pōzene na cesto.

Četrta slika: velemestna ulica. — Nina hodi med ljudmi revna in izgubljena. Mornarček jo nadleguje, Nina pa se zateče k tujčevemu prijatelju. Toda ta jo s hladno vljudnostjo zapusti. Okajeni mornarček Nino znova prosi za družbo in Nina odide z njim v bar.

Peta slika: zakoten bar v velemestu. — Med pijanci sedi Nina, izgubljenka med izgubljenimi, dokler ne odide z enim od njih. Barsko dolgočasje pretrga prepir dveh cip in skupina študentov. Ena od vlačug pa priteče z vestjo o raciji. Policaji pridejo; vse beži. Ko panika preneha, se vrne Nina s svojim odjemalcem in kmalu ostane spet sama. V bar pride tujec s plavalasko. Precej pijana Nina tujca ogovori, in ko jo ta odrine, mu zlije pijačo v obraz. Tujec odide, Nina plane za njim, toda natakark jo zadrži. Dekle pije do delirija. Natakark telefonira po reševalce.

Šesta slika: Ninini prividi. — Okrog Nine se vrtijo ženske prikazni. Pojavi se privid moškega telesa, tujec, in se poigrava z ženskami, nato pa stopi k Nini, ki se brez odpora prepusti njegovi volji. Črna ženska s plavimi lasmi loči Nino od moškega privida. Med razbrzdanim plesom prividov ždi Nina na tleh, dokler je ne obkrožijo črni moški. Njej pojemajo moči, tedaj pa se prikaže privid belega mladeniča in Nina zapleše z njim. Prividi znova planejo na Nino, pojavi se privid moškega telesa in strga z Nine obleko. Z groznim krikom se Nina zgrudi. Duševni bolniki brezupno strmiijo predse.

Tatjana Remškarjeva (Nina) pri vaji za »Nino«

DVAJSET LET PLESNE UMETNOSTI TATJANE REMŠKARJEVE

Otrokove želje o lastni prihodnosti se mnogokrat spremenijo, odvisne so od trenutnih razpoloženj in sanj, od domišljije in pravljic, od besed in dejavnosti odraslih. Otrok bi bil rad velik in bi rad postal danes to, jutri drugo. Nedvomno pa je dokaj redko otrokovo nagnjenje k določenemu poklicu že v prvi mladosti in v prvih željah. Nagnjenje k poklicu, v katerega ne dvomi in hkrati ne dvomi, da ga bo dosegel, zmoget in zmagal v njem.

Tako so že zgodnji koraki Tatjane Remškarjeve odločili in določili njeno življenjsko delo in vsebino njenih pričakovanj. Res: plesne korake je opazovala že doma, pri svoji materi, ki je bila v naši Operi solistka klasičnega baleta. Otrok je gledal, ponavljal in obnavljal te plesne korake, pa hkrati že čutil, da bo hotel še naprej, da bo hotel doseči še več.

Šola. In popoldanske operne pa baletne predstave. Navdušenje in potrdilo: plesalka bom! Naj se zgodi karkoli: plesalka bom. Tudi če bi imela ne vem kakšne možnosti in ugodnosti za druge poklice: plesalka bom, čeprav so za to delo še tako hudi pogoji.

Takrat je bil mojster našega baleta inženir Golovin. Tatjana je hotela k njemu. In je šla. Privatne ure pri tem imenitnem pedagogu so mladi deklici odprle svet, o katerem je sanjala. Poslušala ga je z odprtimi ušesi in očmi, z odprtim srcem, z vsem svojim bitjem. Vse, kar je rekel, ji je bilo sveto. Bila je v svojem poklicu. Zelo zelo mlada je postajala to, kar je hotela biti. Z globoko, zato pa ne gostobesedno hvaležnostjo se nekdanja gojenka spominja svojega prvega uči-

Prvi plesni koraki Tatjane Remškarjeve

telja, ki ji je bil kot oče, ji pokazal prve skrivnosti plesne umetnosti in jo bogato oplajal s svojo vedno mlado in svežo fantazijo.

To so bili začetki. Temelji, ki so kljub vsem spremembam, poznejšim popravkom in dopolnitvam ostali za vse življenje.

Prva spoznanja in prvo znanje je poglobil in razširil koreograf in plesalec Maks Kirbos, ki je z vso občutljivostjo in poslušom vodil mlado in nedvomno zelo nadarjeno plesalko k novemu znanju in novim dosežkom.

Medtem, prav pred dvajsetimi leti, je bila Tatjana Remškarjeva že angažirana v ljubljanski Operi in s tem dokončno vstopila v hišo, ki je ni več in je ne bo več zapustila, dokler bo mogla biti to, kar je.

V Opero sta prišla velika baletna umetnika Pia in Pino Mlakar. V trenutku se je v baletni skupini skoraj vse spremenilo. Red je postal neizprosni. Način dela je bil nov, temeljitejši, bolj poglobljen. Disciplinarnost telesa in duha je postala zakon. In čeprav so plesalci imeli svojega učitelja Golovina še tako radi — in čeprav so bili spočetka ob Mlakarjevih kar osupli, so vendar čutili, da je zanje in s tem za slovenski balet prišla nova doba, novo razdobje temeljitega dela in z njim novih preizkušenj in izkušenj, pa seveda tudi resničnih uspehov.

Tatjana Remškarjeva je sprejemala. Sprejemala prepričljivo razdajanje novih učiteljev in voditeljev. Učila se je. Nenehno in trdo. Vztrajno in brez pomislekov. Sprejemala je, zato pa je mogla tudi dajati. Njena lastna, osebna nadarjenost in šola Mlakarjevih sta ustvarila odlično, tehnično izvrstno in notranje razvneto, pa hkrati nenavadno tiho in skromno umetnico, ki je postala v našem baletnem ansamblu v mnogih poustvaritvah nenadomestljiva.

In tako je plesala v Hrističevi »Ohridski legendi« Biserko. To je bila zanjo huda preizkušnja. Se se je morala boriti s tehničnimi težkočami. Marsikaj je bilo v tej kreaciji docela novega. Z voljo in darom je premagala vse in dozorela do prve velike glavne vloge: Dani-

Tatjana Remškarjeva kot Pepelka v istoimenskem baletu S. Prokofjeva

na v istoimenskem Lindpaintnerjevem baletu. Do te imenitne zmage je mladi plesalki mnogo pomagala gospa Pia Mlakarjeva, ki se je z vso ljubeznijo in velikim znanjem posvetila prav njej. Remškarjeva je občutila in sprejela globino, umetniški čut in izraz svoje učiteljice, ta pa je spet cenila vso resnost in notranjo zavzetost dozorevajoče umetnice. Tako je nastala Danina Tatjane Remškarjeve, ta iskrena, pri-srčna, nežna in dobrotljiva umetnina, ki je dolgo živela na našem odru in s katero si je plesalka naslovne vloge docela pridobila ob-činstvo.

Sledile so nove vloge. Tu jih ne bomo naštevali, saj jih objav-ljamo na drugem mestu. Vendar moramo omeniti Kneginjo v »Srednje-veški ljubezni«, Coppelio, posebno pa nepozabno in enkratno Pepelko.

Remškarjeva ni mirovala in uspehi je niso spremenili. Delala je neumorno. Tehniko je izpopolnjevala pri Lidiji Wisiakovi, Pino Mla-kar pa je pripravil Čajkovskega balet »Labodje jezero« in ji pripomo-gel do novega uspeha.

V novejšem času je Remškarjevi posebno pri srcu vloga Marije v »Bahčisarajski fontani« in ji je poleg Pepelke prav intimno blizu.

Ne bomo govorili o gostovanjih (z navdušenimi ocenami tujih kri-tikov). Govorimo lahko o nenehnem delu, ki je zrelo umetnico Tatja-no Remškarjevo pripeljalo do nove velike vloge, do Nine. In govorimo lahko o nečem, kar je pri teatrskih ljudeh morda redkost in dragoce-nost: Tatjana Remškarjeva je v naši hiši eden najbolj skromnih, čih-hih, notranje lepih in čistih umetnikov. To vse pa daje njeni umetnosti in njenim stvaritvam poseben čar, zlahtnost in lepoto, ki jo hkrati z občinstvom pri njej tako cenimo, spoštujemo in ljubimo.

Š.

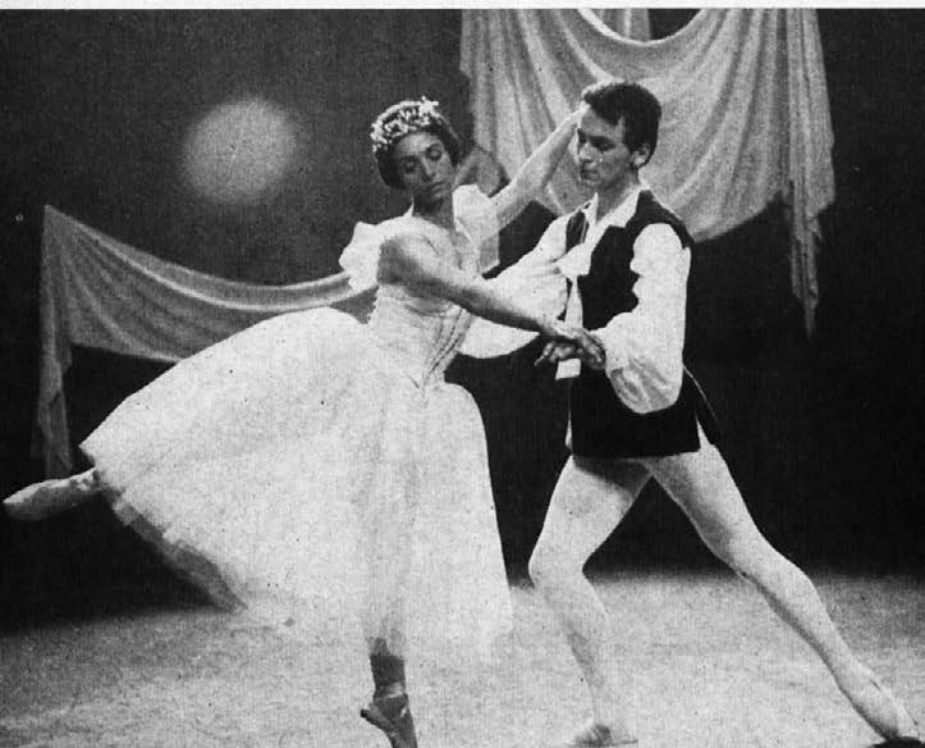
Tatjana Remškarjeva kot Marija v
»Bahčisarajski fontani«

Vloge in nastopi Tatjane Remškarjeve

Ansambelski nastopi:

1. Gounod	Faust	opera	1941/42
2. Verdi	Traviata	opera	1941/42
3. Gluck	Orfej in Evridika	opera	1941/42
4. Bizet	Carmen	opera	1941/42
5. Beneš	Sv. Anton	opereta	1941/42
6. Gregorc	Princeska in zmaj	opereta	1941/42
7. Strauss	Netopir	opereta	1941/42
8. Borodin	Polovski plesi	balet	1941/42
9. Lehar	Zemlja smehljaja	opereta	1942/43
10. Lehar	Paganini	opereta	1943/44
11. Gregorc	Melodije srca	opereta	1943/44
12. Rimski-Korsakov	Sneguročka	opera	1943/44
13. Thomas	Mignon	opera	1944/45
14. Wagner	Tannhauser	opera	1944/45
15. Massenet	Thais	opera	1944/45
16. Dostal	Clivia	opereta	1944/45
17. Rimski-Korsakov	Šeherezada	balet	1944/45
18. Dvořak	Slovanski plesi	balet	1945/46
19. Škerjanc	Mařenka	balet	1945/46
20. Offenbach	Hoffmannove pripovedke	opera	1945/46
21. Gotovac	Ero z onega sveta	opera	1945/46
22. Smetana	Prodana nevesta	opera	1946/47
23. Glinka	Ivan Susanin	opera	1946/47
24. Polič	Mati Jugovičev	opera	1946/47
25. Stravinski	Igra kart	balet	1946/47
26. Mozart	Figurova svatba	opera	1947/48
27. Wolf-Ferrari	Zvedave ženske	opera	1949/50
28. Sutermeister	Romeo in Julija	opera	1951/52

Tatjana Remškarjeva in Stane Leben v Chopinovih »Silfidah«

Solistični nastopi:

1. Lhotka	Vrag na vasi	Prijateljica	balet	1945/46
2. Čajkovski	Pikova dama	Amor	opera	1946/47
3. Beethoven	Prometejeva bitja	Bakhantka	balet	1946/47
4. Dvořak	Cekin ali gosli	Jarmila	balet	1947/48
5. Kozina	Diptihon	Hči	balet	1947/48
6. Musorgski	Soročinski sejem	Rdečelaska	opera	1948/49
7. Hristić	Ohridska legenda	Biserka	balet	1948/49
8. Lindpaintner	Danina	Danina	balet	1949/50
9. Lhotka	Srednjeveška ljubezen	Kneginja	balet	1950/51
10. Lhotka	Vrag na vasi	Jela	balet	1951/52
11. Delibes	Coppelia	Swanilda	balet	1952/53
12. Gounod	Faust	Aspasia	opera	1952/53
13. Kogan-Semenov	Amazonke	Kraljica amazonk	balet	1953/54
14. Prokofjev	Klasična simfonija	Soloplesalka	balet	1953/54
15. Strauss	Nekdanje svečanosti	Plesalka Carlilona	balet	1954/55
16. Musorgski	Hovanščina	Soloplesalka	opera	1954/55
17. Mlakar	Plesalec v sponah	Terpsihora	balet	1955/56
18. Čajkovski	Labodje jezero	Plesalka mazurke	balet	1956/57
19. Čajkovski	Labodje jezero	Dvorna dama	balet	1956/57
20. Čajkovski	Labodje jezero	Mali labod	balet	1956/57
21. Chopin	Silfide	Soloplesalka	balet	1956/57
22. Einem	Rondo o zlatem teletu	Dekle	balet	1956/57
23. Čajkovski	Labodje jezero	Odette	balet	1957/58
24. Čajkovski	Labodje jezero	Odile	balet	1957/58
25. Kozina	Triptihon	Uporniška misel	balet	1957/58
26. Prokofjev	Pepelka	Pepelka	balet	1958/59

Tatjana Remškarjeva in Metod Jeras v Čajkovskega »Labodjem jezeru«

Tatjana Remškarjeva in Metod Jeras v »Labodjem jezeru«

27. Ravel	Daphnis in Chloé	Nimfa Sirinks	balet	1959/60
28. Asafjev	Bahčsarajska fontana	Marija	balet	1960/61
29. Blacher	Othello, beneški zamorec	Emilia	balet	1960/61
30. Bach	Balletto à 18	Soloplesalka	balet	1961/62
31. Stravinski	Ognjena ptica	Lepa carična	balet	1961/62
32. Osterc	Iluzije	Deklica v belem	balet	1961/62
33. Prokofjev	Kamniti cvet	Iskrica	balet	1962/63
34. Bizet	Simfonija v C-duru	Soloplesalka	balet	1963/64
35. Stravinski	Petruška	Balerina	balet	1963/64
36. Svava	Nina	Nina	balet	1963/64

(sestavil H. N.)

Lidija Sotlarjeva, Stane Polik, Tatjana Remškarjeva in Metod Jeras pri vaji za Svarov balet »Nina«

UMETNIŠKI JUBILEJ STANETA POLIKA

Stane Polik je ime, ki je nerazdružljivo povezano z razvojem baletne umetnosti pri nas. Priložena lista njegovih vlog in nastopov govori že sama za sebe dovolj zgovorno o njegovem delu, o množici najbolj različnih kreacij, ki jih je poustvaril v 30 letih, ki so minila od njegovega prvega nastopa.

Petnajst let je bil star takrat (rodil se je 17. maja 1919 v Ljubljani), ko ga je zaneslo preko praga boginje Terpsichore, pa čeprav je tedaj še mislil, da bo služil njeni sestri, boginji Taliji. Hodil je v igralsko šolo k profesorju Šestu in kmalu tudi nastopal v manjših dramskih vlogah (Dobrudža, Viničarji, Beraška opera i. dr.). A kaj, ko so vsi bodoči igralci morali obiskovati tudi ure ritmike, ki jih je znal narediti tako zanimive koreograf Golovin! A kaj, ko je bil eden Stanetovih najboljših prijateljev iz otroških let, Drago Pogačar, baletni plesalec! Ta dva sta ga nagovorila, da je postal dve leti po prvem nastopu v baletu »Od bajke do bajke« član baletnega ansambla.

To je bilo 1. septembra 1936 in od tedaj ni več zapustil baleta, čeprav svojih prvih nastopov ni jemal zares in je še vedno mislil na dra-

Tatjana Remškarjeva in Stane Polik v Lindpaintnerjevi »Danini«

Stane Polik v naslovni vlogi
Lhotkinega »Vraga na vasie«

mo. K dokončni odločitvi je gotovo prispevalo tudi to, da je bilo dobrih igralcev precej, dobrih plesalcev pa malo in da je koreograf Golovin zaupal v njegov talent. To zaupanje je bilo treba opravičiti in zato je leta 1938 pustil profesorja Šesta, pustil dramo, pustil misli na igralsko kariero. Saj je pa imel takrat za seboj tudi že 15 uspešnih nastopov v operetah, operah in baletih. Dobil si je nove prijatelje, soplesalce — poleg Pogačarja še Čarmana pa Wisiakovo, Japljevo, Marto Remškarjevo, Bravničarjevo in predvsem Erno Moharjevo.

Takrat še ni bilo Državne baletne šole in Stane Polik ni imel denarja, da bi plačeval posebne ure kot njegovi starejši kolegi; denarja tudi gledališka blagajna včasih ni imela in je prihajala plača v obrokih, če je prihajala. Bila pa je Erna Moharjeva (še danes nastopa v Gelsenkirchenu v Nemčiji), ki se je zavzela zanj in ga vsako popoldne — ko so drugi plesalci počivali — uvajala v skrivnosti besednjaka klasičnih baletnih gibov in korakov. Tudi celotne letne počitnice so bile velikokrat izkoriščene v isti namen, ko so se jima včasih pridružili še drugi plesalci — Lidija Wisiakova, Slavko Eržen, ki je bil že priznan baletni solist v Beogradu in drugi.

Še eno ime je, ki mu je naš slavljeneec hvaležen za svoje baletno znanje. To je Maks Kirbos, eden najboljših jugoslovanskih moških plesalcev vseh časov, ki je prišel leta 1939 v Ljubljano in tu odprl svojo baletno šolo. Kasneje je postal tudi član gledališča in kmalu dober, resničen prijatelj mlajšemu kolegu, ki mu je brezplačno in nesebično

Stane Polik kot Marko v Hrističevi
»Ohridski legendi«

omogočil obisk svoje baletne šole. Baletno dvorano je imel urejeno v čakalnici bivšega kina »Tivoli« na letnem telovadišču.

Številni nastopi, vsako leto preko 100, so prav tako klesali Polikov plesni lik, a že se je približala za vsakega plesalca neprijetna doba služenja obveznega vojaškega roka. Tudi njemu ni prizanesla in ga v času najbolj intenzivnega baletnega šolanja odtrgala za leto dni od poklica. Približala se je pa tudi druga svetovna vojna: Ko se je vrnil iz vojske domov, je zvedel, da je Kirbos že član milanske Scale in tudi Staneta je zamikalo videti, kako je v baletnem svetu drugod. V ljubljanskem baletu so bile takrat možnosti še majhne; zakaj si torej ne bi razširil znanja v slovitim večjem ansamblu? Avdicijo je uspešno preстал in se takoj vključil v obsežno delo ansambla, ki ga je tedaj vodila znana plesalka in koreografinja Nives Poli. Po eni sezoni pa ga je želja, da bi pridobljeno znanje posredoval domačemu baletu, pripeljala nazaj. Ze tedaj je želel, da bi tudi njegov, slovenski balet postal baletni ansambel v pravem smislu z velikimi baleti iz svetovnega repertoarja.

Vojna usoda pa mu je preprečila, da bi se takoj zopet vključil v delo za naš balet. Okupator ga je poslal s kolegom Slavkom Hitijem in nekaterimi drugimi gledališniki za devet mesecev v internacijo v Treviso in Padovo. In prav v Trevisu je lani novembra Stane Polik skupaj z našim baletnim ansamblom predstavil visoko kulturo slovenske baletne umetnosti z nastopom v »Labodjem jezeru«, v baletu iz železnega repertoarja vseh pomembnejših baletnih ansamblov sveta. Če ne prej se mu je zato lani v novembru pričela uresničevati želja, s katero se

je vrnil iz Milanske Scale. Naš balet je dokazal, da mu tudi vrhunci klasične baletne umetnosti niso več nepremagljiva ovira.

Vendar takrat, v hudih vojnih letih in tudi še nekaj let po vojni ta želja ni bila dosti več kot želja. Samostojni baleti so bili redke dogodke v ljubljanskem gledališkem življenju. A naš jubilarant ni izgubil vere in je takoj po vojni uspešno opravil dva pedagoška tečaja pod vodstvom Mileta Jovanoviča ter postal ob otvoritvi Državne baletne šole v Ljubljani njen prvi pedagog za klasični balet in kasneje še za ritmiko.

Leta 1947 je tudi že postal za takrat najmlajši baletni solist in odgovorne naloge zanj so se kar vrstile. Njegov prvi vrh predstavlja gotovo obdobje med letom 1949 in 1952, ki se je pričel s kreacijo glavne vloge kmečkega fanta Marka v »Ohridski legendi« Stevana Hrističa in se nadaljeval s kreacijami Rdečkastega jopiča v baletnem vložku »Noč na lisi gori« v Musorgskega operi »Soročinski sejem«, s kreacijami Don Alvara in kasneje Jeauffra v Lindpaintnerjevi »Danini«, Kneza v Lhotkini »Srednjeveški ljubezni« in s kreacijo naslovne vloge v baletu »Vrag na vasi« prav tako Frana Lhotke.

Za vlogo Marka v »Ohridski legendi« je kot edini baletni umetnik doslej prejel tudi najvišje priznanje — Prešernovo nagrado za leto 1950.

Drugi vrh njegovega umetniškega ustvarjanja, v katerem se je povzpел še više, pa sovpada z razcvetom celotne baletne umetnosti pri nas. V tem času je tako po slavljenčevem kot tudi splošnem mnenju najpomembnejši njegov naslovni lik v baletu Borisa Blacherja »Othello,

Stane Polik in Lidija Sotlarjeva v Blacherjevem »Othello«

Stane Polik in Tatjana Remškarjeva
v »Bahčisarajski fontane«

beneški zamorec«, prirejenem po znameniti Shakespearovi tragediji. (Žal težave z notnim materialom in orkestrom ne dopuščajo, da bi videli jubilanta prav v tej vlogi in si je zato izbral odlomke iz »Ohridske legende« in »Bahčisarajske fontane« ter Stravinskega balet »Ognjena ptica« za svojo proslavo). Polikovemu Othellu se pridružujejo v tej dobi še Girej iz »Bahčisarajske fontane« Asafjeva in Kaščeј iz baleta »Ognjena ptica« Igorja Stravinskega.

Samo teh nekaj Polikovih najljubših in tudi najboljših vlog govori o njegovi vsestranosti. Čisto klasičnim (Apolon, Don Alvar, Knez, France, Kavalir), folklorno obarvanim (Jan, Marko, plesi v »Prodani nevin« in »Eru z onega sveta«) in karakternim vlogam (Vrag, Rothbart, Girej, Othello, Kaščeј, Severjan) pa lahko dodamo še komične vloge (Mačeha, Pijanec, Lisica, Kuhar), ki izpričujejo široki register Staneta Polika. Koreograf Golovin se pred skoraj 30 leti res ni zmotil v sposobnostih in talentu Staneta Polika, ki je vkljub dolgi dobi umetniškega delovanja z nad 2000 nastopi v 60 ansambelskih in 61 solističnih vlogah še vedno na vrhuncu zrelega umetniškega poustvarjanja. Naj omenim še, da je z gostovanji ljubljanskega baleta in Opere predstavljal našo baletno tvornost v vseh gledaliških središčih države pa še v Avstriji, Italiji, Nemčiji, Nizozemski in Franciji.

V svojih začetkih je imel Stane podporo svojih starejših kolegov in temu zgledu sledi že ves čas tudi sam. Vedno pripravljen pomagati, poučevati, svetovati je in bo sam največ pripomogel k temu, da se ostvari njegova želja, njegove mladostne sanje o afirmiranem slovenskem baletnem ansamblu.

H. N.

Vloge in nastopi Staneta Polika

Ansambelski nastopi:

1. Nedbal	Oč bajke do bajke	balet	1934/35	
2. Rimski-Korsakov	Seherezada	balet	1936/37	
3. Beneš	Pod to goro zeleno	opereta	1936/37	
4. Weinberger	Á propos, kaj dela	opereta	1936/37	
5. Tijardović	Mala Floramy	opereta	1936/37	
6. Beneš	Navihanka	opereta	1936/37	
7. Verdi	Aida	opera	1936/37	
8. Gotovac	Ero z onega sveta	opera	1936/37	
9. Smetana	Prodana nevesta	opera	1936/37	
10. Foerster	Gorenjski slavček	opera	1937/38	
11. Čajkovski	Evgenij Onjegin	opera	1937/38	
12. Benatzky	Pri belem konjičku	opereta	1937/38	
13. Gresserov	Helteja	opereta	1937/38	
14. Kalman	Grofica Marica	opereta	1937/38	
15. Baletni večer slovenskih skladateljev		balet	1938/39	
16. Abraham	Roxy	operetih	1938/39	
17. Kalman	Jesenski manevri	opereta	1938/39	
18. Dobeč	Ančka	opereta	1938/39	
19. Jiranek	Vse za šalo	opereta	1938/39	
20. Dusik	Modra roža	opereta	1939/40	
21. Švara	Kleopatra	opera	1939/40	
22. Bizet	Carmen	opera	1939/40	
23. Strauss	Netopir	opereta	1941/42	
24. Gregorc	Princeska in zmaj	opereta	1941/42	
25. Gounod	Faust	opera	1941/42	
26. Respighi	Rimski vodnjaki	balet	1941/42	Scala-Milano
27. Rimski-Korsakov	Capriccio Spagnolo	balet	1941/42	Scala-Milano
28. Rossini-Respighi	Fantastična prodajalna	balet	1941/42	Scala-Milano
29. Ravel	La Valse	balet	1941/42	Scala-Milano
30. Brahms	Madžarski plesi	balet	1941/42	Scala-Milano
31. Verdi	Ernani	opera	1941/42	Scala-Milano
32. Cilea	Adriana Lecouvreur	opera	1941/42	Scala-Milano
33. Wagner	Tannhauser	opera	1941/42	Scala-Milano
34. Musorgski	Soročinski sejem	opera	1941/42	Scala-Milano
35. Suppé	Bocaccio	opereta	1942/43	
36. Beethoven	Sedma simfonija	balet	1942/43	
37. Rimski-Korsakov	Sneguročka	opera	1943/44	
38. Gregorc	Melodija srca	opereta	1943/44	
39. Dostal	Clivia	opereta	1944/45	
40. Wagner	Tannhauser	opera	1944/45	
41. Rimski-Korsakov	Seherezada	balet	1944/45	
42. Borodin	Knez Igor	opera	1945/46	
43. Dvořak	Slovanski plesi	balet	1945/46	
44. Lhotka	Vrag na vasi	balet	1945/46	
45. Gotovac	Ero z onega sveta	opera	1946/47	
46. Polič	Mati Jugovičev	opera	1946/47	
47. Glinka	Ivan Susanin	opera	1946/47	
48. Janaček	Jenufa	opera	1947/48	
49. Mozart	Figarova svatba	opera	1947/48	
50. Bizet	Carmen	opera	1947/48	
51. Čajkovski	Evgenij Onjegin	opera	1947/48	
52. Musorgski	Boris Godunov	opera	1948/49	
53. Musorgski	Soročinski sejem	opera	1948/49	
54. Polič	Deseti brat	opera	1950/51	
55. Verdi	Falstaff	opera	1951/52	
56. Hsiung	Gospa Biserna reka	drama	1951/52	
57. Foerster	Gorenjski slavček	opera	1952/53	
58. Gotovac	Simfonično kolo	balet	1953/54	
59. Molière	Zlahtni meščan	drama	1953/54	
60. Pourcelet	Dido in Enej	opera	1959/60	

OPOMBA: Ponovno so zabeležene tiste predstave, pri katerih je bila izvedba v različnih koreografijah.

solistični nastopi:

1. Beneš	Sv. Anton	Soloplesalec	opereta	1936/37
2. Čajkovski	Suita iz »Hrestača«	Arabec	balet	1939/40
3. Dohnany	Pieretin pajčolan	Usoda	balet	1943/44
4. Gregorc	Na terasi	Oficir	balet	1943/44
5. Mozart	Mandarin	Poslanik iz zapada	balet	1943/44
6. Smetana	Prodana nevesta	Solo-furiant	opera	1946/47
7. Čajkovski	Pikova dama	Sonce	opera	1946/47
8. Stravinski	Igra kart	Srčni fant	balet	1946/47
9. Beethoven	Prometejeva bitja	Apolon	balet	1946/47
10. Dvořak	Cekin ali gosli	Jan	balet	1947/48
11. Kozina	Diptihon	Mož	balet	1947/48
12. Kozina	Diptihon	Fant	balet	1947/48
13. Hristić	Ohridska legenda	Marko	balet	1948/49
14. Gotovac	Ero z onega sveta	Solo v kolu	cpera	1948/49
15. Musorgski	Soročinski sejem	Rdečkasti jopič	cpera	1948/49
16. Verdi	Traviata	Matador	cpera	1948/49
17. Massenet	Don Kihot	Soloplesalec	cpera	1949/50
18. Lindpaintner	Danina	Don Alvar	balet	1949/50
19. Lhotka	Srednjeveška ljubezen	Knez	balet	1950/51
20. Lhotka	Vrag na vasi	Vrag	balet	1951/52
21. Sutermeister	Romeo in Julija	Paris	opera	1951/52
22. Gounod	Faust	Suženj ljubezni	opera	1952/53
23. Delibes	Coppelia	France	balet	1952/53
24. Svara	Slovo od mladosti	Povodni mož	opera	1953/54
25. Prokofjev	Zaljubljen v tri oranže	Pijanec	opera	1953/54
26. Smetana	Prodana nevesta	Solo-polka	opera	1954/55
27. Strauss	Nekdanje svečanosti	Grof Versailleski	balet	1954/55
28. Strauss	Nekdanje svečanosti	Plesalec Carllona	balet	1954/55
29. Strauss	Nekdanje svečanosti	Plesalec menuetta	balet	1954/55
30. Stravinski	Lisica zvitorepka	Lisica	balet	1954/55
31. Lindpaintner	Danina	Jeauffre	balet	1955/56

Stane Polik in Lidija Sotlarjeva v Musorgskega »Soročinskem sejmu«

Tatjana Remškarjeva in Stane Polik
v Hrističevi »Ohridski legendi«

32. Lindpaintner	Danina	Don Alonzo	balet	1955/56
33. Mozart	Les petits riens	Kavalir	balet	1955/56
34. Händel	Ljubezem in pravda	Stari advokat	balet	1955/56
35. Ukmar	Lepa Vida	Njen mož	balet	1955/56
36. Čajkovski	Labodje jezero	Rothbart	balet	1956/57
37. Einem	Rondo o zlatem teletu	Bogati ženin	balet	1956/57
38. Rossini-Respighi	Fantastična prodajalna	Plesalec Can-cana	balet	1956/57
39. Čajkovski	Labodje jezero	Dvorni norec	balet	1957/58
40. Kozina	Triptihon	Zavojevalec	balet	1957/58
41. Kozina	Triptihon	Tovariš	balet	1957/58
42. Prokofjev	Pepelka	Mačeha	balet	1958/59
43. Ravel	Daphnis in Chloé	Pan	balet	1959/60
44. Einem	Princesa Turandot	Demon	balet	1959/60
45. Einem	Princesa Turandot	Nesrečna ljubezen	balet	1959/60
46. Janaček	Iz mrtvega doma	Mlinarica	opera	1959/60
47. Egk	Revizor	Revizor v pantom.	opera	1959/60
48. Asafjev	Bahčisarajska fontana	Girej	balet	1960/61
49. Blacher	Othello, beneški zamorec	Othello	balet	1960/61
50. Prokofjev	Peter in volk	Volk	balet	1960/61 Mlad. gled.
51. Strauss	Tyl Ulenspiegel	Inkvizitor	balet	1960/61 Mlad. gled.
52. Vos	Plešoči osliček	Serif	drama	1961/62
53. Schubert	In modo romantico	Prvi solist	balet	1961/62
54. Stravinski	Ognjena ptica	Kašček	balet	1961/62
55. Osterc	Iluzije	Cas	balet	1961/62
56. Prokofjev	Kamniti cvet	Severjan	balet	1962/63
57. Cikker	Janošik	Brigant	opera	1962/63
58. Wolf-Ferrari	Zdraha na trgu	Kuhar	opera	1962/63
59. Seiler	Klovn in njegov cirkus	Lev	drama	1963/64 Mlad. gled.
60. Stravinski	Petruška	Cigan	balet	1963/64
61. Svava	Nina	Tujec	balet	1963/64

(sestavil H. N.)

Lidija Sotlarjeva in Stane Polik pri vaji za »Ninos«

ZAPISKI Z GOSTOVANJA V ITALIJI

Kritike, ki so objavljene v pričujočem Gledališkem listu, pripovedujejo o uspehu našega baletnega ansambla v italijanskih mestih. Mor-da pa ne bo nezanimivo pogledati še nekoliko za kulise tega uspeha. Naj govore o tem kar odlomki iz dnevnika:

Ljubljana, 19. I. 1964:

Odhod ansambla s 6 avtobusi ob 8 uri zjutraj. Skoraj 200 nas je (dva avtobusa sta šla pa že včeraj) in nesreča nikoli ne počiva. Naši flavtistki je nekdo priprl prste med vrata avtobusa. Pri pregledu poškodbe opazim precej hudo zmečkanino enega in manj hudo še dveh sosednjih prstov. Kostí so na srečo cele, pa vseeno bo njena flavta nekaj časa morala počivati.

Ostala pot mine brez nezgod, če ne štejemo semkaj dolgih postan-kov na mejnem prehodu. Pred osmo zvečer smo v Reggio Emilii po 450 kilometrih poti. Avtobus s plesalci prispe prvi. Balet hoče biti ved-no prvi: na poti in na predstavi.

Reggio Emilia, 20. I. 1964:

Dan mine v ogledu mesta (poleg starinskih fasad, seveda tudi iz-ložb) in raznih primerjavah: je Ljubljana večje mesto ali ne; je v Ljub-ljani to in to cenejše ali ne? Mene zanima še posebej primerjava gleda-liških odrov — kvaliteta tal ni najboljša, precej bolj strm je kot naš, veliko prostornejši, razsvetljava bo pa treba izboljšati z našimi svet-lobnimi telesi.

Zvečer je generalka za opero »Zlati petelin«. Ni najboljša in prav je tako, bo predstava boljša po starih gledaliških vražah.

Prav tam, 21. I. 1964:

Nekateri plesalci že vadijo ob straneh odra (operna dekoracija zavzema ves srednji del), drugi nadaljujejo z ogledi. Zvečer je prva predstava! »Zlasti petelin« ima velik uspeh v žal zelo slabo zasedeni dvo-rani. To nas potre. Če bo tak obisk tudi čez dva dni pri baletni pred-stavi, ne bo prijeten občutek. Da je že vso sezono tako, nas tolažijo do-mači električarji. Tudi sarajevski balet da pred 10 dnevi ni imel polne dvorane.

Prav tam, 22. I. 1964:

Končno je oder prazen. To je naš dan. Lahko vežbamo na odru in si ogledamo vse nevarne razpoke v tleh. Privajamo se tudi za nas ne-navadno močnemu naklonu odra. Razporejamo se, da izkoristimo pred-nosti, ki nam jih daje še enkrat večja plesna površina kot doma. To bo lahko lepa predstava, pravim, a ne preženem skrbi z lic naših plesalk in plesalcev.

Zvečer se odpeljemo v Parmo z opero »Zlati petelin«. Občinstvo je tokrat skoraj napolnilo dvorano. Pevci se Parme boje, saj njeno občinstvo slovi po tem, da žvižga, če je nezadovoljno. A vse je v redu. Uspeh še večji kot prejšnji večer. Balet še posebej zadovoljen, saj dobi kot edini aplavz na odprtem odru po nastopu v tretjem dejanju. Morala se dvigne, saj bomo s tremi baletnimi deli pokazali lahko še kaj več.

Reggio Emilia, 23. I. 1964:

Ob osmih zjutraj se začne delovni dan tehničnega osebja, ugotovim, ko pripravljamo dekor in luč za »Petruško«, »Dvoboj«, »Ognjeno ptico«. Tehnična opremljenost italijanskih odrov se precej razlikuje od naše in zato je adaptacij in priprav toliko več. Nabiram si italijansko odrsko jezikovno znanje. Ob osmih zvečer je šele vse nared. Ob devetih je predstava, opolnoči konec, pospravljanje, ob dveh zjutraj v posteljo in drugi dan zopet isto. Pri šestih predstavah v šestih dneh v štirih različnih krajih sloni vse le na vzdržljivosti naših odrskih delavcev in električarjev.

Ko se pred predstavo vrnem (ves dan nisem upal vprašati, koliko vstopnic je prodanih), mi pove naš računovodja, da je vse razprodnano. Ne verjamem. A pogled v dvorano me prepriča. Hura! Prva razprodana predstava v letošnji sezoni, se smeji domačini, vsi so dobre volje ob tem.

O uspehu govore kritike. Presegli smo vsa pričakovanja, Naše ple-salce-soliste oblegajo lovci na avtograme. Čestitka našega ambasadorja, ki je prišel prav na baletno predstavo iz Rima: »Čestitam svima na lijepoj predstavi i na svemu lijepom in dobrom, što ste na ovoj turneji učinili za našu zemlju, vam najsrdačnije zahvaljujem uz drugarske pozdrave. Ivo Vejvoda«. Zraven košara prekrasnih cvetlic. In še ena od direkcije gledališča. Sprejem v krogu predstavnikov mesta, našega veleposlanika in delegacije mesta Ljubljane, ki je bila pred tem v Parmi, je samo potrditev našega uspeha.

Prav tam, 24. I. 1964:

Po »Ognjeni ptici« v Parmi

Dan počitka za nas, a ne za tehniko, ki je že v Modeni. Tudi mi pridemo tja zvečer. Ponovno »Zlati petelin«, ponovno lep uspeh.

Parma, 25. I. 1964:

Ob sedmih me odpelje tehnika s svojim avtobusom v Parmo. Zopet ves dan priprav na novem odru, z novimi ljudmi, novim sistemom razsvetljave. Direktor Negri mi potoži, da so dodatni sedeži v dvorani svetlorjave barve za razliko od z rdečim žametom oblečenih stalnih sedežev. Torej tudi tu razprodano, že nekaj dni. Z zadovoljstvom ga potolažim: ko bodo ljudje sedeli, se ne bo poznalo, kakšne barve je stol, vrzeli na rdečih sedežih pa ne bi bile prijetne ne zanje ne za nas.

Rad bi si ogledal Parmo, a je čas le za kosilo v naglici. Zvečer pride baletni ansambel, ponovimo nekaj težavnih mest ob klavirski spremljavi in si ogledamo tla, ki jih je tu zob časa še bolj nagrizel. Plesalci so se najhujše treme ob uspešnem nastopu v Reggio Emilii že otresli, publika je navdušena. Čestitke, avtogrami, direktor se hoče po višku večera »Ognjeni ptici« slikati z vsem ansamblom. Zakaj pa ne? Njemu in nam v spomin.

Mantova 26. I. 1964:

Danes smo v Mantovi. Običajnih priprav ne moremo izvršiti, ker je popoldne še njihova predstava. Kako bomo izpeljali, skrbi odrsko osebje, električarje, tehničnega šefa in še posebej mene.

Ob dvanajstih je sprejem pri podžupanu. Pozdravi nas kot prvi baletni ansambel v njihovem mestu. Zlati medalji sta sprva namenjeni prvima plesalkama, a jih potem podele našemu direktorju in dirigentu, nam pa knjigo o življenju in delu njihovega velikega slikarja Andrea Mantegna s krasnimi reprodukcijami. Popoldne smo povabljeni na ogled vojvodske palače. Najbolj gostoljubno mesto, ugotavljamo.

Ob sedmih zvečer je konec njihove predstave. Vsa iznajdljivost je potrebna, da je do začetka, do pol desetih vse nared za »Petruško«. Seveda se pozna odsotnost tehničnih priprav na dolgih odmorih. V enem odmoru še kratek sprejem v direkciji gledališča. Res gostoljubno, a časa ni za daljši klepet, kljub temu, da je tu tudi Banfield, komponist »Dvoboja«. Hitim zopet v kabino električnega mojstra. Vso luč je treba improvizirati in moram zato ob pomoči našega in njihovega šefa razsvetljave voditi tudi lastnoročno razna pretikala in ročice za posamezna svetlobna telesa. Na srečo so mi sedaj italijanski izrazi zanje že poznani.

Izpeljali smo, zadovoljni, čeprav vsi izčrpani. Na plesalce ni bilo časa gledati, a za njih govori bučen in dolgotrajen aplavz hvaležne publike v polni dvorani, ki je kljub pozni uri vztrajala do konca.

Ljubljana, 27. I. 1964:

Ob 11 odhod iz Mantove. Pred odhodom še pristopi deklica 17-ih let: »Ste vi koreograf od včeraj?« »Da, sem.« »Čestitam, čudovito je bilo«, stisk roke in ni je več. Tudi plesalke in plesalce so spoznavali na ulici, v trgovinah. Navdušili smo Mantovo za baletno umetnost.

Preko meje smo tokrat hitro. Ob desetih zvečer smo doma. Zadoljni, kaj bi ne bili. Vtisos nebroj. Našo baletno umetnost smo zastopali z uspehom, največjim, najbolj toplim, viharnim — kot pišejo časopisi treh italijanskih mest, ki smo jih obiskali. Ponudbe za nova gostovanja tu in drugod so pred nami. In še en vzdih: če bi lahko pred našo publiko plesali na tako velikem odru.

KRITIKE Z USPELEGA GOSTOVANJA NAŠEGA BALETA V ITALIJI

Baletni ansambel Slovenskega narodnega gledališča je dne 23., 25. in 26. januarja t. l. gostoval v Reggio Emilii, Parmi in Mantovi.

Ob nastopu v Reggio Emilii je dne 24. I. 1964 zapisal časopis »L'avvenire d'Italia«:

»Z odobravanjem sprejeta baletna predstava v gledališču Municipale«

Sezona v gledališču »Municipale« se nadaljuje ob nezmanjšanem zanimanju občinstva. Sinoči je bil na vrsti balet, ki ga je v kar se da skrbni uprizoritvi predstavil ansambel Slovenskega narodnega gledališča iz Ljubljane. Občinstvo je pokazalo, da mu je bila predstava všeč.

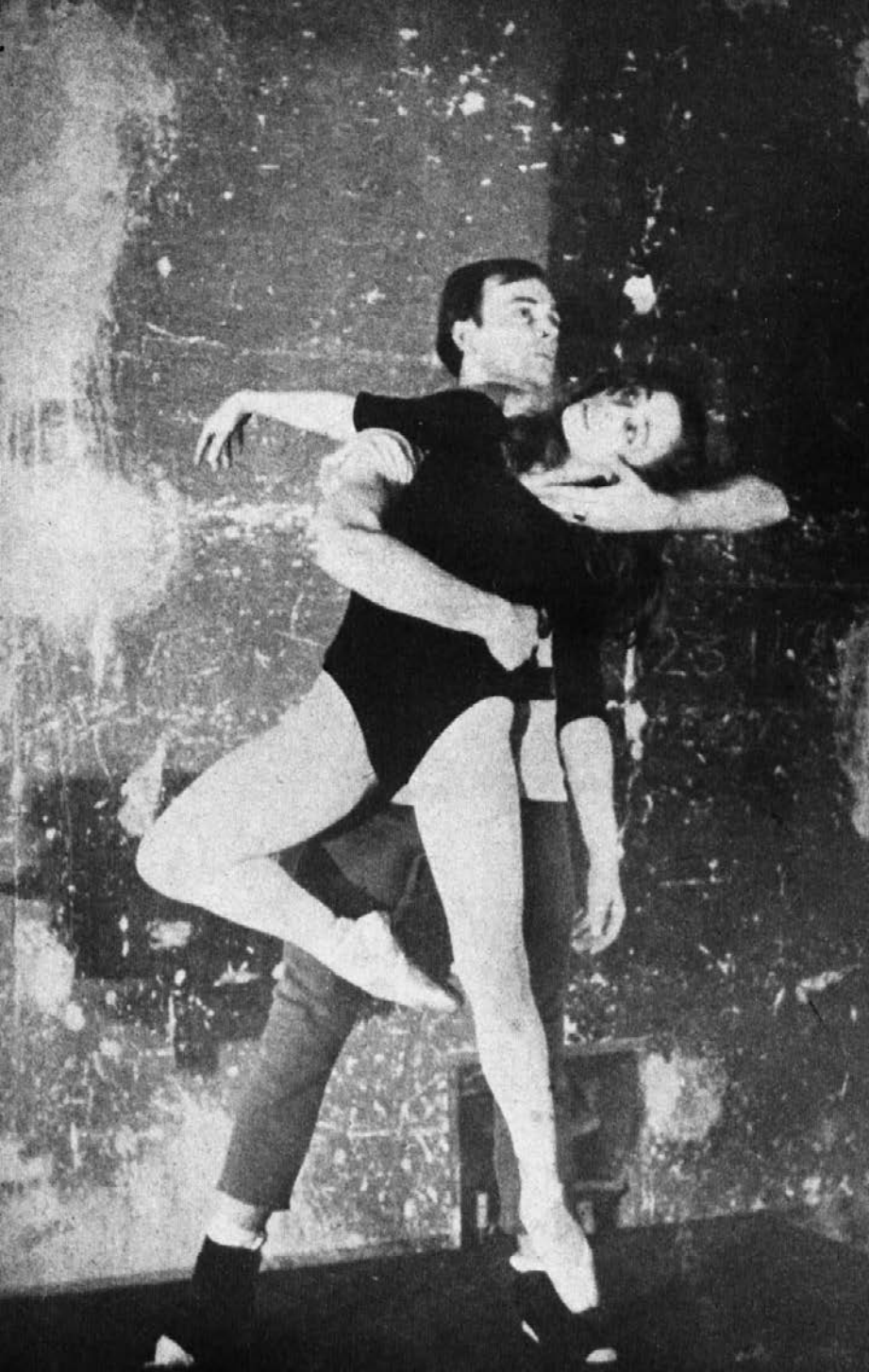
Glasba, ki se je ob nji odvijalo nežno in prozorno tkivo baletne uprizoritve, je bila delo Igorja Stravinskega (Ognjena ptica), Raffaela de Banfield (Dvoboj) in ponovno Stravinskega (Petruška).

Orkester, ki ga je odlično obvladal dirigent Bogo Leskovic, je izčrpal vse bogastvo partiture, s tem da je v najvišji meri uveljavil vse elemente. Okvir (scena in kostumi), ki je pri baletu kajpak izredno važen, je bil izvrstno prilagojen uprizoritvi, ki je bila v celoti nedvomno očarljiva.

Gibi in koraki so bili harmonični in okretni, glasba je bila neprijetno priljudna, scena blesteča in uglašena, kostumi sijajni, skratka, vsa celota nas je čudovito prenesla v svet pravljice.

Pogovor v Parmi

Casopis »Gazzetta nuova di Reggio« je poročal dne 24. I. 1964 pod naslovom: »Viharen uspeh jugoslovanskega baleta«:

Zelo posrečena in živa koreografija, polna invencije in poezije tako v razporejanju množic kakor tudi v solističnih prizorih. Vseka-kor stilistično in izrazno popolna uprizoritev.

Največja privlačnost baletov, ki so bili sinoči uprizorjeni v gledališču »Municipale« ob razprodani dvorani, je veljala glasbi velikega, če že ne največjega sodobnega skladatelja Igorja Stravinskega. Od treh baletov, ki so bili na sporedu, sta bili kar dve deli slavnega ruskega komponista: »Ognjena ptica« na koncu, in »Petruška«, ki je bil na začetku uprizoritve. In to je bila za nas resnično povsem nova predstava, tako glede glasbe (ki jo je pri nas redko moč čuti tako približno duhu kompozicije) kakor tudi glede domiselne koreografije, ki sta jo oskrbela Dimitrije Parlič in Henrik Neubauer, ali pa bodisi glede barvite scene Dušana Ristića.

Občutni tehnični napredek smo lahko zabeležili v primerjavi z baleti gledališča iz Sarajeva (Sarajevski balet je gostoval 10 dni prej — op. prev.). Moramo pa tukaj tudi poudariti sijajno celoto jugoslovanskega baleta, ki se mu poklanja, kot smo lahko sami opazili, pazljiva skrb in neprestana vzgoja.

... Pri »Ognjeni ptici« moramo poudariti veličastni in ubrani zaključni prizor, ki je bil v linijah in barvah zelo lep. Za »Petruško« ki je izvedbeno zelo težak, tako za plesalce kot tudi za orkester, moramo v prvi vrsti poudariti delež prvih plesalcev Metoda Jerosa in Tatjane Remškarjeve, ki sta bila stilno kakor tudi glede izredne ritmičnosti dovršena. Med dvema deloma Stravinskega je bila na sporedu moderna plesna stvaritev »Dvoboju« — napisana po motivih znane pesnitve Torquata Tassa — ki jo je uglasbil mladi tržaški skladatelj Raffaele De Banfield. Ta balet je, po pravici rečeno, že prištet h klasičnim koreografskim delom, saj je še vedno živ uspeh, ki ga je z njim dosegel na svoji nedavni evropski turneji New York City Ballet. Tu pa je bila koreografija nekoliko bolj moderna, po vzoru slavnih ume-riških koreografov Williama Dollarja in Jeroma Robbinsa, ki sta poslednja preroka novega izraza v sodobnem baletu. Izreden osebni uspeh sta tu imela oba protagonista, Lidija Sotlarjeva in Janez Mejač, ki ga je moč šteti med najboljše evropske moške plesalce. Če bi hoteli izbi-rati, bi morali dati prednost prvima dvema baletoma, ki tudi bolj ustrezata duhu in naravi jugoslovanskega ansambla.

List »Il resto del Carlino« je 24. I. 19664 sporočil pod naslovom »Najbolj številno občinstvo je ploskalo včeraj plesalcem baleta SNG iz Ljubljane«:

Živahen uspeh so dosegli včeraj zvečer v gledališču »Municipale« trije baleti »Petruška«, »Dvoboju«, in »Ognjena ptica«, ki jih je izvajal balet opere SNG iz Ljubljane ob prisotnosti najbolj številnega občinstva. O izvedbi bomo govorili še kasneje.

List »Gazzetta di Parma« je poročal dne 25. I. 1964 pod naslovom »Uspeh ljubljanskega baleta v Reggio Emilia«:

Balet Opere SNG iz Ljubljane je dosegel velik uspeh s tremi deli: »Petruška«, »Dvoboju« in »Ognjena ptica«, ki jih je uprizoril pred razprodanim gledališčem Municipale.

Sugestivna scena, popolna uglašenost uprizoritve, priznanja vred-na sposobnost baletnih solistov, ki jih je čudovito podpiral izvrstni

orkester z nenavadno občutljivim dirigentom Bogom Leskovicem, to so v kratkem bili glavni razlogi za resnično zasluženi uspeh predstave. Na sporedu je bil najprej *Petruška*, eno najlepših del Stravinskega, balet s kmečkim nadihom, ki ima ime po znanem burkežu iz ruskih iger z lutkami; nadalje *Dvoboj* po glasbi tržaškega skladatelja Banfielda, ki je povzel dejanje po epizodi iz Tassovega »Osvobojenega Jeruzalema« s Clorindo in Tancredijem ter z vitezi iz križarskih vojn; in naposled *Ognjena ptica*, ki je od vseh treh najbolj sugestivna in ki so v nji ob koreografiji Henrika Neubauerja imeli priložnost pokazati vse svoje znanje plesalci Lidija Sotlarjeva, Janez Mejač in Stane Polik. Vsekakor zelo posrečen izbor treh baletov, ki je po veljavi nenehno rasel in tudi bil deležen izrednega priznanja.

List »Il resto del Carlino« je 26. I. 1964 priobčil poročilo pod naslovom »Slavnostni zaključni večer operne sezone v Reggio«.

Operna sezona v Reggio se je sinoči kar najbolj srečno končala s težko pričakovano predstavo baleta SNG iz Ljubljane.

V predstavi — ki je bila uprizorjena v ponovno povsem razprodanem gledališču — je prevladovala glasba Igorja Stravinskega, velikega, zdaj že več kot osemdesetletnega skladatelja, najbolj slavnega od mlade ruske šole.

...Od baletnega ansambla Opere SNG smo v »Petruški« in v »Ognjeni ptici« najbolj občudovali Tatjano Remškarjevo, nič manj pa tudi Lidijo Sotlarjevo s čudovito interpretacijo »Ognjene ptice« in »Dvoboja«.

Koreograf Metod Jeras in korepetitor Boris Borštnik na odru pri vaji za balet »Nina« dr. Danila Svare

V držah in kretnjah enako dobri so bili Jaka Hafner (Petruška), Janez Mejač (Tancred in Ivan) in Stane Polik (Kašček).

Sicer pa zaslužijo toplo pohvalo tudi vsi ostali člani baletnega ansambla, zlasti: Mijo Basajlovič, Slavko Eržen, Stefan Furijan, Marija Grudnova, Metod Jeras, Jure Kolenc, Ivo Kosi, Rado Krulanovič, Mojmir Lasan, Stefanija Sitarjeva, Breda Šmidova, Dora Stošičeva, Stefan Suih, Vida Volpi in Magda Vrhovčeva.

Koreografija in režija Dimitrija Parlića (Petruška in Dvoboj) in Henrika Neubauerja (Ognjena ptica) je bila zavrlo strogo in skladnosti z odorskim potekom zelo prepričljiva. Posebej je treba omeniti še lepo sceno in bogate kostume Dušana Ristića in Mije Jarčeve.

Levji delež večera je imel kakor vselej odlični in številni orkester, ki je pod blestečim vodstvom dirigenta Boga Leskovića zvesto postvaril tako vsa krepka in skoraj brutalna sozvočja kot tudi pravljice in impresionistične polsvetlobe, s tem da je poudaril zvočne barve in kromatične melodije ter harmonije vseh treh partitur.

Uspeh večera je bil zelo topel in so izvajalce mnogokrat priklicali na oder.

»L'Avvenire d'Italia« od 26. I. 1964 poroča v članku »Slovenski narodni balet je zaključil operno sezono«:

Glasbene prireditve sezone 1963-64 je sinoči zaključil baletni večer. Priložnost, da smo videli to novo zvrst, nam je nudil ansambel Opere SNG iz Ljubljane, in moramo navzlic temu nepripravljenemu zapisku reči, da je skrbna uprizoritev dosegla brezpogojno priznanje. V Parmo prineseni balet pa je ravno zaradi posrečene živahnosti in pozitivne izvedbe repertoarja odprl obet za širšo prisotnost te uprizoritvene zvrsti, ki je bila doslej pri nas redko zastopana, čeprav je tako veljavna in življenjska in čeprav ima toliko umetniških možnosti.

Zelo skrbna uprizoritev, ki smo jo sinoči videli, je bila sprejeta z nadvse toplim priznanjem razprodanega gledališča, ki so mu gostje iz Ljubljane prikazali glasbo Stravinskega in Banfielda. V baletni spored sta bila vključena »Ognjena ptica« in »Petruška« ruskega skladatelja, medtem ko je bil Tržačan De Banfield zastopan z »Dvobojem«. Snov teh baletov je torej vsekakor različna: pravljica, prigoda iz križarskih vojn in povzetek ljudskega blaga. Glasba Stravinskega je živahna, tu in tam patetična ali pa kakor v Petruški sugestivna in prepričljiva, pri Banfieldu pa bujna in izrazita.

Orkester, ki ga je odlično vodil Bogo Lesković, je znal izčrpati vse glasbeno bogastvo uprizoritve, s tem da je poudaril prav vse vrvine. Scena in kostumi so bili zelo lepi, baletna šola pa je pokazala harmonične in gibke oblike linij ter korakov. Uspeh je bil izredno velik, podčrtavali pa so ga mnogi navdušeni aplavzi solistom in vsem nastopajočim. K uprizoritvi se bomo še izčrpaneje povrnil.

Casopis »Gazetta di Parma« je dne 26. I. 1964 naslovil kritično poročilo: »Elegantna baletna uprizoritev je srečno zaključila operno sezono«:

Operna sezona, ki se je začela 26. decembra z Verdijevo opero »Ernani« in se nadaljevala, s tem da je na odru Gledališča Reggio prikazala še Massenetovo »Manon«, Donizettijev »Ljubezenski napitek« in »Lucio Lammermoorsko« vse do Rimskega Korsakova opere »Zlati petelin«, se je sinoči zaključila s koreografsko uprizoritvijo, ki jo je pripravil balet Opere SNG iz Ljubljane. Gledališka dvorana je bila za to priložnost popolnoma razprodana, kar očitno kaže, kako živa sta bila pričakovanje in zanimanje občinstva za to mimično glasbeno uprizoritevno panogo.

Sicer pa je ime vselej privlačnega »čarovnika« instrumentacije in ritma, Igorja Stravinskega, popolnoma opravičilo naval gledalcev, zlasti še, ker je bil slavni ruski skladatelj sinoči predstavljen z dvema svojima najbolj slovitima in znanima baletoma: »Petruška« in »Ognjena ptica« ...

Orkester je z živim utripom in varno vodil dirigent Bogo Leskovic, ki je imel pred seboj številen in odličen orkestralni sestav. Na odru so baletni solisti — pod vodstvom vrlih koreografov Dimitrija Parliča in Henrika Neubauerja — prikazali občudovanja vredne stvaritve. V celoti bogata je bila scena, učinkovita pa je bila tudi igra luči.

Bil je nadvse topel uspeh, ki je bil bolj poudarjen pri »Dvoboju«, najbolj poudarjen pa, kajpak, pri »Ognjeni ptici«. Tradicionalno slavje v našem lepem gledališču Reggio so tako kronali aplavzi, ponovne ovacije in klici na oder.

Casopis »Gazetta di Mantova« piše dne 27. I. 1964 v članku pod naslovom »Topel uspeh baleta ljubljanske Opere v gledališču sociale«.

... Slovenski baletni ansambel je že od začetne barvite slike na trgu pokazal, da je zelo dobro podkovan v skupni soigri, ki je tesno povezala in harmonično uskladila vse posamezne kvalitete. Začetne obljube so se tudi izpolnile. In bodisi v naslednjih treh slikah kakor tudi v blesteči in izdelani »Ognjeni ptici«, nič manj pa tudi v prijetnem, čeprav nekoliko filmskem »Dvoboju«, povzetem po Tassovem motivu, nam je nudil izčrpen in prepričljiv dokaz živega koreografskega znanja, stilističnega sijaja in izrazne moči, ki zna z mimično igro ustvariti dragocene atmosfere ali pa, kadar je treba, avtentične dramske situacije.

Dovolj se je spomniti samo pri »Petruški« na leseno suhost in mačjo tragično neokretno in ugnjeno robotost, ki jo je znal Jaka Hafner vdihniti svoji lutki, potem ko jo je osmešila in prezrla spogledljiva balerina. Tudi njo je izvrstno podala Tatjana Remškarjeva, plesalka, ki je skrajno natančna pri vsakem ljubkem pizzicatu, približajoč se s svojo nežno stopicajočo postavo simbolu ženske lahкотnosti.

Ker pa bi se nam tak pomenek preveč razvlekel in ker nam obširnejše analize slehernega dela ne dovoljuje tiskarniška nujnost, naj poudarimo, da so nam tako ansambel kot tudi posamezni plesalci dokazali, da so bili skrbno, mestoma celo blesteče pripravljene. Naj torej zaradi gotovosti njihove plesne govorice, stika z glasbenimi situacijami in zavoljo zgoščene strogosti slehernega lika navedemo predvsem Lidijo Soljarjevo, Janeza Mejača, Tatjano Remškarjevo, Staneta Polika in Metoda Jerasa. Dinamična in brezhibna je bila koreografija Dimitrija Parliča in Henrika Neubauerja, okusni in barviti so bili tudi scena in kostumi Dušana Ristića.

Glede orkestra moramo poudariti najbolj ugoden vtis, ki ga je občinstvu, vaje nemu v tem pogledu zatisniti eno ali celo obe očesi, zapustila njegova kompaktnost, nadalje uravnoteženo sodelovanje med vsemi skupinami, njegova gibkost in malone stalna čistost (razen nekaj redkih razpok) tudi tam, kjer je bila partitura bolj zamotana in spotakljiva s svojo poliritmičnostjo in nenadnimi obrati zvočnih površin. Vse to je nedvomno posledica dejstva, da gre za dobro usklajen

Magda Vrhovčeva in Janez Meglič pri vaji za »Nino«

stalen ansambel. Vodil ga je učinkovito in energično dirigent Bogo Leskovic. Razveseljiva kronika, s toplimi in ponavljajočimi se aplavzi.

Casopis »Il resto del Carlino« piše dne 27. I. 1964 v daljšem članku pod naslovom »Slovenski balet je zaslužil izreden aplavz«:

V več ko razprodanem gledališču je sinoči baletni ansambel Slovenskega narodnega gledališča zaslužil izreden aplavz.

Matador uprizoritve je bil več kot osemdesetletni veliki skladatelj Igor Stravinski s svojima baletoma »Petruška« in »Ognjena ptica«, dvema mladostnima deloma, ki je v njuji čutiti vpliv Djaģileva. Očarljivi in fantastični »Petruška« je našel sinoči v članih slovenskega baleta dovršene izvajalce. Zarka dekoracija, surovo barvani kostumi, dovtipne mimične norčije so bile čudovito nezmotno uglasene z zanosnimi gibi, s svojeglavimi ritmi in z rezko barvitostjo glasbe Igorja Stravinskega.

V »Ognjeni ptici«, ki jo je bil uglasbil pred »Petruško«, je skladatelj s svojimi bleščečimi in privlačnimi orkestralnimi barvami še blizu šoli Rimskega Korsakova: v plesu »Ognjene ptice« je zaznati Skrjabinovo poetično čustvo, v finalu pa zvočno čistost Glinke in Musorgskega. To je vsekakor delo, ki predstavlja dvojje značilnosti: na eni strani čista ljudska pripoved, ki je oskrbela zaplet, na drugi strani pa blišč scene in kostumov.

»Dvoboj« Raffaella De Banfielda je bil dobra primerjava z obema mojstrovinama Stravinskega. Voden z arhitektonsko strogostjo zdravega modernizma, s pravilnimi in čistimi barvami ter s pravilno osvetljenimi učinki se dovršeno povezuje z odrskim dogajanjem. Ob različni igri ritmičnih prvin in kromatičnih menjav je vzpostavil nasprotje zlasti s patetično in izrazito mehko atmosfero v finalu.

Od baletnega ansambla Slovenskega narodnega gledališča je zaslužila največ priznanja Tatjana Remškarjeva v »Petruški« in »Ognjeni ptici«, prav tako pa tudi Lidija Sotlarjeva v čudoviti interpretaciji »Ognjene ptice« in »Dvoboja«.

Za mimične gibe in prožne kretnje pa smo aplavdirali tudi Jaki Hafnerju (Petruška), Janezu Mejaču (Tancred in Ivan) in Stanetu Poliku (Kašček). Neodoljive in efektivne so bile koreografije in režije Dmitrija Parliča (za »Petruško« in »Dvoboj«) in Henrika Neubauerja (za »Ognjeno ptico«). Analogen uspeh so imele tudi čudovite dekoracije in bogati kostumi v izvedbi Dušana Ristića, Vladimirja Rijavca in Mije Jarčeve. Orkester je pod blestečim vodstvom dirigenta Boga Leskovića zvesto poustvaril tako vsa krepka in skoraj brutalna sozvočja kot tudi pravljične in impresionistične polsvetlobe, s tem da je poudaril zvočne barve in kromatične melodije ter harmonije vseh treh partitur.

x x x

Pred tem nastopom baleta SNG v mestih Reggio Emilia, Parma in Mantova v mesecu januarju je v tej sezoni gostoval naš baletni ansambel še dne 20. in 21. novembra 1963 v mestu Treviso, kjer je uprizoril dve predstavi Čajkovskega baleta »Labodje jezero«. Tudi ta nastop našega baleta je bil deležen navdušenega priznanja, kar je razvidno tudi iz kritičnega poročila v tamkajšnjem listu »Il Gazzettino« z dne 21. XI. 1963 pod naslovom: »Labodje jezero je sinoči v gledališču Comunale navdušilo občinstvo«.

V gledališču Comunale je bil sinoči kot zadnja predstava letošnje operne sezone uprizorjen Čajkovskega balet »Labodje jezero«, ki ga je

uspešno predstavil baletni ansambel Opere Slovenskega narodnega gledališča iz Ljubljane.

Posebno odrsko in glasbeno zanimiv odkriva ta balet nove aspekte in oblike za čas, ki je v njem bil napisan, in celo sam Stravinski, ki je pozneje napisal zelo znamenita dela na tem področju, je svoj čas sodil, da je »Labodje jezero« pomenilo začetek nove dobe v baletu.

Znano je, da večina baletnih del predstavlja prvo pravico ruskih skladateljev, ki so na tem področju dosegli take rezultate, da jih smemo imeti za odkritelje takih glasbeno koreografskih del. Slavni režiser Djagilev je znal povzdigniti balet do največjih uspehov na mnogih straneh sveta, zlasti med pariškimi intelektualnimi krogi. Če pa je balet prejšnje čase zadobil svoj ugled prek osebnosti virtuoznega plesalca in slavne balerine, je dandanes dejanje zaupano razen solistom še številnim skupnim komponentam.

... Ta balet, ki terja preciznega stila in bistrega ter virtuoznega prijema, je bil v sinočnji uprizoritvi predstavljen strogo enotno, s harmonično razporejenim baletnim zborom in z vsečnimi vmesnimi nastopi solistov, ki so pokazali dovršeno znanje akademskega plesanja.

Številno občinstvo je vsa štiri dejanja živahno izražalo priznanje Magdi Vrhovčevi v vlogi Odette, Lidiji Sotlarjevi kot čarovnikovi hčerki, Metodu Jerasu v vlogi princa Sigfrida, Stanetu Poliku kot čarovniku, Slavku Erženu kot prinčevemu varuhu, Milici Buhovi kot prinčevi materi in celotnemu mimičnoplesnemu ansamblu.

Aplavdirali smo tudi orkestru, ki ga je vodil dirigent Danilo Svara, razen tega pa je pohvaliti režijo in koreografijo Miletta Jovanovića in slikovito ter primerno scenografijo Marjana Pliberška.

Tatjana Remškarjeva in Janez Mejač
pri vaji za »Nino«

EKSPERIMENTALNI FILM IN BALET

(Ob našem prvem filmu eksperimentalno-plesnega značaja
»Na konicah prstov«)

Naš plesalec Janez Meglič je že nekaj časa član Kino kluba Ljubljana in je zato vedno na tekočem z dogodki na področju amaterskega filma. Ve pa tudi, da imam jaz še izpred vojne ljubiteljsko kinokamero za ozki trak. In tako mi je v začetku letošnje sezone, tam neke v septembru, omenil, da bo v kratkem v Ljubljani republiški festival amaterskega filma. Zanimalo ga je, če mislim prijaviti kak svoj film. Ker sem se do takrat bavil le s snemanjem filmov svoje družine in pokrajin s sprehodov in dopustov, na sodelovanje na kakem festivalu sploh pomislil nisem.

A misel je ostala in mi ni dala miru. Neke noči se je pa že porodila ideja o filmskem eksperimentu s področja baletne umetnosti. Obrisi te ideje so se jasnil in rezultat tega je bil kratek film z naslovom »Na konicah prstov«, ki je osvojil na III. republiškem festivalu kinoamaterskega filma Slovenije, ki je bil v Ljubljani od 15. do 16. februarja 1964, drugo nagrado v obliki srebrne medalje in diplomo na Srečanju filmskih ustvarjalcev eksperimentatorjev pod nazivom GEF (Genre eksperimentalni film festival), ki je bil v Zagrebu od 19. do 22. decembra 1963.

Seveda je bilo potrebno do nastanka tega filma, ki traja okrog pet minut, potrošiti še precej filmskega traku za poskuse. Kraj snemanja je bil moja soba, dekoracija prazna scena in nekaj pol temnega papirja, plesni prostor miza 120 X 40 cm, pokrita z ultrapasom, osvetlitev 500 W reflektor in otroški diaprojektor, kamero in stativ je posodil Janez Meglič (moja je že prestara za take napore), delovni naslov filma pa je bil »Balet prstov«. Za prvo poskusno snemanje sem »posodil« stopala kar sam, objekt snemanja sta bila namreč le nogi od gležnjev navzdol. Ker je poskus pokazal zanimive rezultate, sem za nadaljnja snemanja brezplačno »angažiral« našo primabalerino Lidijo Sotlarjevo. Občutek časa je pa dajal metronom s 60 udarci na minuto. Tovariš Meglič je bil mimo tega, da je pomagal pri snemanju, tudi ekonom-nabavljajč filmov in filmservis. V kino klubu je namreč sam razvijal poskusne metre filmskega traku, ki smo jih vsakokrat težko pričakovali. H kritičnemu ocenjevanju poskusov smo razen nas treh pritegnili še mojo ženo, in tako se je po treh poskusih, kakih 10 urah snemanja in nekaj nad 80 metrih porabljenega traku izoblikoval celoten film. Stroški so bili vsega 11.000 dinarjev.

Ze pri prvem poskusu — ker je ostalo še nekaj traku — sem bolj za šalo uporabil poleg stopal še roke od zapestja navzdol in te so potem igrale v filmu drugo glavno vlogo; stranskih vlog pa ni bilo. Tovariš Meglič je ob koncu še opremil film z naslovi in lastnoročno improvizirano glasbo na klavirju, ki je poleg monotonega metronoma prispevala potrebno vzdušje.

Za tistega, ki želi vedeti vsebino filma, smo napisali tudi kratke podnaslove: neuspešno čakanje, radost življenja, uspešno čakanje, snubljenje in skupna življenjska pot. Namen filma pa je bil predvsem, da vzbudi zanimanje za snemanje baletnih filmov pri nas. Tokrat so bile uporabljene le plesalkine noge in roke, da se pokažejo izrazne :nož-

Magda Vrhovčeva in Stane Polik na odru pri vaji za balet »Nina«

nosti že samo konic telesa. Menim namreč, da odpira uporaba delov ali celotnega plesalčevega telesa kot tudi plesnih skupin povsem nove filmske perspektive.

Ta prvi film plesno-eksperimentalnega karakterja pri nas je skromen poskus, ki mu bodo sledili — upam — še drugi. Menim, da je film lahko sredstvo za izražanje svojskih pogledov na razne umetnosti in da na drugi strani film lahko pridobi z oplojevanjem drugih umetnostnih področij. To velja tako za umetnost plesa kot tudi za likovno, glasbeno in literarno umetnost.

Priznanja, ki jih je dobil film »Na konicah prstov« na obeh naših festivalih, kjer je bil predvajan, so lepa spodbuda za nadaljnje delo v tej smeri. Idej je še mnogo in zato neizčrpne možnosti, najti bo treba samo čas za priprave in nadaljnja snemanja.

BALET PO SVETU

PARIZ

George Balanchine je v Operi uprizoril štiri svoje balete: »Concerto Barocco« (po Koncertu za dve violini in godalni orkester Johana Sebastiana Bacha), »Škotsko simfonijo« (po Mendelssohnovi glasbi), »Štirje značaji« (v obliki teme in štirih variacij za godala in klavir Paula Hindemitha) in »Bourrée Fantasque« (po Chabrierovi glasbi).

V »Concertu Baroccu« sta nastopili znani umetnici Claire Motte in Christiane Vlasi s plesalcem Cyrilom Atanasoffom. Med mladimi balerinami pa se je posebno odlikovala Wilfride Piollet, ki pri vsaki predstavi pokaže ogromen napredek.

»Škotska simfonija« s plesalkama Josette Amiel in Flemming Flindt ter s primabalerino Nanon Thibon (ki je vskočila namesto poškodovane Claude Bessy), je izredno uspeła.

V baletu »Štirje značaji« je Lucien Duthoit plesal melanholika, Josette Amiel in Attilio Labis sta prikazala sangvinika in Peter van Dyk je duhovito in učinkovito podal flegmatika, pri čemer se mu je kar najbolje posrečilo izraziti koreografovo zamisel.

»Bourrée fantasque« sloni na Chabrierovi istoimenski skladbi, na predigri k drugemu dejanju »Gwendoline« in na polonezi iz »Le Roi malgré Lui«. To je balet ognjemetov, vražjega ritma, izdelan kot ura in stopnjujoč se do ustrahujočega vrhunca. Plesalci so bili odlični in so koreografski zasnovi pripomogli do pravega bleska.

V »Théâtre National Populaire« sta nastopila Roland Petit in Zizi Jeanmaire, vsak s svojo polovico predstave. Prva polovica je bila dokaj kratka, z nekaj baletnimi točkami in komičnimi scenami. V baletu »Les gourmandises« smo opazili nekaj lepih kostumov modnega ustvarjalca Yvesa Saint-Laurenta. Ta gastronomska točka je imela štiri dele imenovane po jedilih, ki so sladokuscem dobro znana: Ecrevisses a la Nage, Vol au Vent, Cailles sur Canapé in Croqueen-Bouche. Roland Petit je pokazal, da je dober kuhar in mlade plesalke so bile zadovoljive. Uspešna točka je bila tudi »Espana« po Chabrierovi glasbi, ki je pokazala izvrsten smisel za parodijo.

Zizi Jeanmaire je nastopila v drugi polovici programa. Žal so se v ogromnem gledališču njene pesmi kar izgubile. Nekatere pa so ustvarile pravo pariško vzdušje po dokajšnji zaslugi umetničinega magnetizma.

Predstava ni mogla dati Rolandu Petitu priložnosti, da bi pokazal svoj pravi talent — in Zizi Jeanmaire, ki je nastopila kljub gripi, ni bila ravno najbolje razpoložena.

24. decembra je Sergej Golovin s svojo skupino prvič nastopil v Parizu, v gledališču »Théâtre de l'Est Parisien«. To je nova oblika gledališča, ki je za bodočnost izredno pomembna, kajti njegovo občinstvo

Tatjana Remškarjeva in Janez Mejač pri vaji za »Nino«

so ljudje, ki običajno ne hodijo v gledališče. Gledališče je v delavskem predmestju in ga financira vlada. Na programu so vselej le najboljše dela, ki jih uprizarja lastna gledališka skupina, izmenoma s filmskimi predstavami, koncerti, baleti itd., in to po nizkih cenah, ki so še nižje za abonente. Značilno za to gledališče (s kratico TEP) je, da je bila predstava 24. decembra razprodana in občinstvo (skoraj sami domačini) se je neznansko zabavalo.

Sergej Golovin se tokrat ni hotel opreti na običajne »pas de deux« predstave, z zvezdniki na čelu, temveč se je lotil zanimivejše oblike: petih baletov srednje dolžine, v raznovrstnih slogih. Najbolj uspel med njimi je bil »Spectre de la rose« z odličnima umetnikoma Golovinom in Belindo Wright. Golovin je plesal v pravem, širokem ruskem slogu, po katerem zaslužen slovi. Belinda Wright je imela srečo, da je bila učenka Karsavine. Plesala je vlogo dekleta z vso preprostostjo, spontanostjo in naravnostjo, ki so nekdanj Karsavini dajale tolikanj ginljivosti.

V baletu »Les forains« je Belinda Wright pokazala novo zrelost in dramatsko moč v vlogi utrujene, obupane žene-potujoče igralka, ki igra Trnjulčico. Belinda Wright nenehno napreduje v svojem umetniškem razvoju in verjetno nas bo v prihodnosti še presenečala. Balet je bil čudovito izvajan in je spominjal na predstavo skupine Ballets des Champs Elysées leta 1946 v Parizu.

Zelo zanimiv je bil balet Juana Corellija »Per tre persone«, po Tolstojevem romanu »Kreutzerjeva sonata« in na osnovi Bachove glasbe. Četudi je bil vpliv Balanchina opazen, ni bila koreografija prav nič njegova. Zelo učinkovito in originalno je bilo izrazno podajanje glasbe: ko so postajali odnosi junakinje in njenega partnerja hladni in nepomembni, se njeni gibi niso več ujemali z ritmom in glasbenim izrazom, ko pa se je začela zanimati za drugega moškega, so njeni koraki odsevali sleherni odtonek glasbe, in to s tako natančnostjo, ki je še nikdar poprej nismo zasledili pri tovrstni glasbi. To je izvajanju dajalo ustrezno harmonijo. Liliane van de Velde (belgijska plesalka in žena Sergeja Golovina), je čudovito prikazala ženo: njen lik je dal slutiti agonijo duha, ganljivo povezano z močjo in nemočjo.

MÜNCHEN

Tiste strahotne noči, 10. oktobra 1943, ko so se vrata Narodnega gledališča zaprla za zadnjim obiskovalcem, ni nihče pomislil, da bo trajalo skoraj dve desetletji, preden se bodo spet odprla. Ko smo hodili mimo razvalin tega gledališča, smo z zavistjo pomišljali na vsa operna gledališča, ko so že davno obnovljena. Toda čakanje se je izplačalo: Narodno gledališče so obnovili po starih načrtih, toda z vsemi novimi tehničnimi pripomočki. Avditorij je v rdeči, beli in zlati barvi, strop je v beige in bavarsko modri barvi, medtem ko so številni foyerji v beli in bavarsko modri, vsi okrašeni s stukaturami. Kar pa je najvažnejše, je, da je akustika odlična in vidljivost od povsod boljša, kot bi človek pričakoval v dvorani s petimi nadstropji.

Žal pa novi baletni program ni bil vreden tega čudovitega okvira, četudi so tri prapremiere povzročile dokaj zanimanja. Prva je vsebovala tri kompozicije Karla Orffa: »Entrata«, ki jo je skladatelj ustvaril že leta 1923 po delu Williama Byrda, je bila svečana uvertura po koreografiji Heinza Rosena. To je bil nekak mimohod celotnega baletnega zbora (z nekaj ducati statistikov, ki so napolnili ogromen oder). Plesa

solistov (Nataša Trofimova, Margot Werner, Heino Hallhuber, Winfried Krisch, Wolfgang Reuter) pa je bilo bolj malo.

»Naenie«, kompozicija za zbor po poemi Friedricha Schillerja, so izvajali na povišanem srednjem delu odra, naslanjajoč se na legendo o Orfeju. Tej kompoziciji je sledila »Dithyrambe«, tudi po Schillerjevi poemi, prikazuje radost zgodnjih grških bogov veselja, lepote in ljubezni. Orffova glasba vsebuje ekstatično silovitost, ki jo večinoma doseže z ritmičnostjo in ponavljanjem, tako da večkrat spominja na ploščo, ki se zatakne. Zaradi prevelikega ritmičnega poudarjanja se je zborovsko petje spremenilo v deklamatorično vpitje. (Morda temelji ta kritika skladatelja, ki ga vsi priznavajo kot vodilnega mojstra moderne glasbe, na staromodni naklonjenosti do melodične, »lepe« glasbe). Koreografija je šepala za pesnitvijo in glasbo, bila je premedla za slavlje mladih bogov. Le kostumi so naznačevali svečano vzdušje grške mitologije. Solisti so plesali ustrezno. Tokrat smo prvič videli Constance Vernonnovo, klasično balerino Državne opere, ki je prišla iz Berlina. Po tej majhni vlogi ne moremo povedati o njej kaj posebnega. Treba je počakati na zahtevnejšo vlogo. Odlična je bila scenarija Helmuta Jürgensa. To je bilo njegovo zadnje delo in z njegovo nenadno smrtjo nekaj tednov pred otvoritvijo novega gledališča je Münchenska Državna opera izgubila enega svojih najbolj nardarjenih umetnikov.

»Plesne slike v sedmih stavkih« Aarona Coplanda so bile naslednja premiera. Za tiste, ki jim je ugajal »Rodeo«, je ta glasba pomenila razočaranje. Morda bi morali skrbneje prebrati Coplandove zapiske, da bi se izognili neumestnemu pričakovanju. Pravi, da ga je Jerome Robbins leta 1959 naprosil, naj zanj napiše vrsto plesov za gledališče, to je preprosto, lirično in neposredno glasbo, nekako v slogu ljudske glasbe današnjih mest in music-hallov. Opis ustreza glasbi, le da je v njej več music-halla kakor liričnosti. Koreografija je bila podobna glasbi, prav prijetna za oko, toda nepomembna. Gostovala je Liane Daydé, plesalka z briljantno tehniko. Tokrat pa je bil njen ples izumetničen. Drugi gost Arthur Mitchell se je na vaji poškodoval, kar ga je seveda oviralo pri plesu, ni pa zmanjšalo njegove osebnosti in elegance.

»Sedmo simfonijo«, to pomembno in izrazito delo Karla Amadeusa Hartmanna, začetnika gibanja Musice vive v Nemčiji in enega velikih sodobnih, vendar ne avantgardnih skladateljev, so že dolga leta izvajali v koncertnih dvoranah. Heinz Rosen pa jo je tokrat uporabil za balet v treh slikah. Prva slika ima naslov »Preganjanje« in prikazuje ljudi, ki posamič in v skupinah hite v temi po odru, v ozadju pa gori mesto, kar nas spominja na konec varšavskega ghetta. Trofimova in Heino Hallhuber sta prepričljivo prikazala starše, ki so jih ločili od otroka. Udarci bobna na koncu pomenijo gestapovce, ki vkorakajo in vse skupaj postrele. Druga slika nosi naslov »Obup«. Zastor se dvigne in pokažejo se ožgani ostanki kamenja, lesa in grmovja z ogromno atomsko »gobo« v ozadju — Hirošima. Iz teme se postopoma izvijejo bitja v belih in črnih trikojih (kar daje videz opeklin) in se prepletajo v akrobatskih in zvižajočih se gibih (izredno težavnih). Izvajali so jih Margot Werner in drugi z vso potrebno gibčnostjo. Končno se zavlečejo v luknje pogorišč (nekateri nevljudneži so govorili o deževnikih). Človek bi pričakoval po takšnem prizoru, da bo tretja slika, ki se imenuje »Upanje«, le malo svetlejša. V resnici pa je vsa obsi-

jana s scenem, dekleta in fantje v pisanih oblačilih plešejo v parih, posamič in v skupinah.

Celotno delo je enotno, niti črno niti belo. Kljub temu pa menim, da ni bilo primerno za svečanosti ob obnovitvi gledališča, ki je vstalo iz razvalin, ko je bil vsakdo vesel in srečen v novem avditoriju. So pač trenutki, ko naj bi nam bilo dovoljeno, da pozabimo na preteklost — in tokrat je bil takšen trenutek.

Pismo iz Alžirije (Doris Page)

Po krvavih bitkah v sedmih dolgih letih si je Alžirija priborila neodvisnost. V alžirski Operi tedaj niso izvajali bleščečih baletov skupine Markiza de Cuevas in Mone Gaillardove. Zastor je padel in se ni dvignil, vse dokler sta kraljevala umor in požig. Vendar so se kmalu po osvoboditvi prižgale odrske luči. Konservatorij in Umetnostna akademija sta študentom odprla vrata in v nekdanjih baletnih šolah je spet vrvenje. Odlična učiteljica baleta — Edwige Audoy, ki je bila nekdanj članica baleta v Bruslju, je prevzela pouk na Konservatoriju, medtem ko so na Umetnostni akademiji prav tako začeli z razredi za začetnike in z nadaljevalnimi razredi.

V začetku 1963 sta plesala v alžirski Operi Michel Renault in Nion Lebertre iz Pariza: to je bil pričetek gostovanj. S svojo družino sem sedela med arabskimi ženami s tančico, oboroženimi vojaki in peščico Francozov, ljubiteljev baleta, ter se predajala čaru »Silfid«. Arabsko občinstvo ljubi hrup. Tudi med predstavami je dokaj hrupno. Ta dva plesalca pa sta ga prisilila, da je ostalo mirno. Na koncu predstave se je oglasilo oglušujoče ploskanje. S solznimi očmi sem pomislila: »Plesna umetnost se je spet vrnila v deželo strahu in umorov.«

V oktobru je gostovala v Alžiru Rosella Hightower s skupino plesnih umetnikov in je zmagovito osvojila alžirsko občinstvo. Predstava je bila v 1200 let starem rimskem amfiteatru, štirideset milj daleč od Alžira. Plesalci so se preoblačili v oblačilnicah nekdanjih gladiatorjev. Zal je bila organizacija predstave slaba, prodali so tritisoč vstopnic, sedežev pa je bilo le dvatisoč. Posredovati je morala policija. Ljudem v prvih vrstah je pogled na oder zastrla množica ljudi, ki so se odločili, da bodo stali pred odrom. Končno se je čez eno uro predstava začela in pet tisoč ljudi je utihnilo. Nedaleč od improviziranelega odra je Sredozemsko morje tiho pljuskalo ob obalo. Lunin kratec je sijal na jasnem severnoafriškem nebu. Michel Renault in Liane Daydé sta plesala v večno vznemirjajočem »Don Kibotu«. Sledila je Rosella Hightower v odlomku iz »Labodjega jezera« (in je nastop morala ponavljati). Predstavo je zaključila čudovita zgodba »La Peri« po koreografiji Roselle Hightower. Del odra je »zavzelo« občinstvo: arabski vojaki, pobalini, Francozinje, amerikanski turisti itd. Balerina je prosila organizatorje naj odstranijo ljudi, ker je potrebovala prostor za svoje izvajanje. Oglasili so se zvočniki, posredovala je policija, a množica se ni ganila. Končno se je Rosella odločila, da jih sama pregovori. Utrla si je pot mednje, moledovala v raznih jezikih in nazadnje se ji je posrečilo, da so ji napravili prostor. Ko smo jo pozneje vprašali, kako je zmogla to, česar ni mogla storiti niti policija, je dejala: »Povedala sem jim, da sem prepotovala dolgo pot le zato, da bom plesala samo zanje.«

»Hrestač v Bahii (Brazilija)

Uprizoritev baleta »Hrestač« (po glasbi Čajkovskega) je bila vrhunec kulturnega življenja prebivalcev Bahie. Balet so uprizorili konec oktobra lanskega leta v gledališču Castro Alves. Plesalo je 270 učencev gledališke baletne šole in solistov baleta iz Ria de Janeira.

Zgodba gledališča Castro Alves je tragična. Imenovali so ga po največjem pesniku Bahie, ki so mu dejali tudi pesnik sužnjev, ker se je vse svoje kratko življenje boril za odpravo suženjstva. Ljudstvo Bahie je z vznemirjenjem opazovalo gradnjo gledališča, ki ga je gradila država in je bilo ponosno nanj, ker je bilo eno najbolj modernih in najbolje opremljenih na celini. Dva dni pred uradno otvoritvijo pa ga je uničil požar.

Iz pepela pa je, kot se mnogokrat zgodi, zrasel nov načrt. V kletnih prostorih gledališča, ki jim je požar prizanesel, so Maria Augusta Morgenreth, Aida Ribeiro in Maria M. Silva ustanovile baletno šolo. Pri tem jim je pomagala upravnica baleta iz Ria de Janeira in odločili so se, da bo šola skrbela za dotok novih plesalcev v gledališki balet. Zamisel je bila dobra in šola ima danes 400 učencev.

Letos so se odločili, da uprizore balet in da s pridobljenimi sredstvi pomagajo ponovno zgraditi gledališče. Upravnica baleta iz Ria de Janeira Dalal Achcar je naprosila Mireille Briane (ki je prej plesala v pariški Operi), da poleti iz Anglije v Bahio, kjer naj bi vodila koreografijo »Hrestača«. Naloga ni bila lahka, ker je bilo le malo časa na razpolago in Mireille Briane je upravičeno zaslužila pohvale kritikov, izrečene osebno in po tisku.

Dalal Achcar in Jorge Siqueira, člana baleta iz Ria de Janeira, sta plesala v vlogi Princese in Princa. Beatriz Herbout je požela velik aplavz za svoj kitajski ples. Nilson Penna je bila čudovita v arabskem plesu. Vlogo Klare običajno zaupajo svetlolasi, eterični deklici. Klara in Bahie pa je bila rjavolasa Maria Aparecida dos Santos Silva, ki se je odlično izkazala. Posebej naj omenim povsod navzočega Jorge Siqueira, najbolj aktivnega, gostujočega solista in baleta Ria de Janeira, ki je poleg vloge Princa plesal v Snežnem prizoru veliki pas de deux in v ruskem prizoru.

Fotografije solistov in otrok, navdušene publike, darov in poljubov na predstavi so zgodba zase. Namen predstave pa, ki je celo pomembnejši od kulturne vrednosti, je tisk močno poudarjal: prebivalci Bahie žele svoje novo gledališče in storili bodo vse, da ga bodo dobili.

Ljubljana, Mestni trg 24

trgovsko izvozno podjetje za
domačo in umetno obrt,

odkupe in prodaja izdelke domače in umetne obrti Slovenije
in Jugoslavije.

ENGRO — DETAJL — IZVOZ — UVOZ

TUBA

TOVARNA KOVINSKIH IN PLASTIČNIH
IZDELKOV

LJUBLJANA, KAMNIŠKA 20

proizvaja izdelke iz plastičnih mas za farmacevtsko, kemično, avtomobilsko, elektro in radio-tehnično industrijo, kakor tudi predmete za široko potrošnjo, tehnične izdelke in embalažo iz aluminija, svinčeno ter pokositreno embalažo.

Tkanine za večerna oblačila najlepše izberete v prodajalnah

Veletekstila v Kresiji

Prodajalna na Trubarjevi 27 nudi bogato izbiro izbranih izdelkov moškega perila, srajc, pletenin in ostalih predmetov moške mode.

V PRODAJALNAH

»Ajdoščina«, Gosposvetska cesta 1, »Cveta«, Stritarjeva, »Perlon«, Čopova 12, »Cveta«, Miklošičeva 22, stalna zaloga trikotaže, pletenin, nogavic, konfekcije in ostalih ženskih in moških modnih predmetov.

Kraj

OBRATI:

- LJUBLJANA, POLJANSKA 7
Telefon 31-672
- LJUBLJANA, KARDELJEVA 4
- LJUBLJANA, RESLJEVA 1
Telefon 21-224

TRGOVSKO PODJETJE

Petrol

LJUBLJANA — VOŠNIAKOVA ULICA 2

nudi potrošnikom vsa potrebna pogonska goriva in maziva
v bencinskih servisih in skladiščih po vsej Sloveniji

TOVARNA MESNIH IZDELKOV

LJUBLJANA, Mesarska 1

Vam nudi v svojih poslovalnicah vsak dan sveže meso, sveže
mesne izdelke in prekajeno meso najboljših kvalitiet.

Posebno prednost dajemo predpakiranemu mesu, ki ga pro-
dajamo v naši samopostrežni trgovini v Wolfovi ulici 12 ter
v vseh večjih špecerijskih trgovinah širom po Ljubljani.

Gospodinje, z nakupom naših izdelkov se boste same prepri-
čale o njih kvaliteti.

TOVARNA ELEKTRIČNIH APARATOV
LJUBLJANA, Rimska c. 17

IZDELUJE: releje za zaščito, daljinska stikala zračna do 100 A in oljna do 15 A s termično zaščito, zaščito proti požaru, programska stikala vseh vrst, aparate s področja industrijske elektronike, merilne in specialne transformatorje, signalne naprave za elektrogospodarstvo in industrijo.

M-1

TOVARNA

PISALNIH

STROJEV

LJUBLJANA

mali potovalni
strojček za
individualno delo
doma ali na
potovanjih, je
vsakomur
najboljši
spremljevalec.

SEMENARNA LJUBLJANA Gospodarska cesta 5

Prodajamo na debelo in drobno vse vrste in sorte kakovostnih semen krmnih, vrtnih in cvetličnih rastlin.

Cenjenim odjemalcem nudimo bogat izbor zelenjadnih in cvetličnih semen v originalnih zaprtih vrečicah.

Zagotavljamo odjemalcem, da bodo v naših poslovalnicah

v LJUBLJANI, Gospodarska 5, Vodnikov trg 4

v MARIBORU, Dvorčakova 4

v ZAGREBU, Kraševa 2,

v BEOGRADU Prizrenska 5

solidno postreženi po konkurenčnih cenah.

MERCATOR

VELETRGOVINA

**LJUBLJANA,
AŠKERČEVA 3**

VAM V PROSTORIH
SVOJIH POSLOVNIH ENOT
»EMONA«, »GRMADA,
»HRANA«, »JELKA« GORNJI
GRAD, »LITIJA«, »LOGATEC«,
»POLJE«, »ROŽNIK«, »STRAŽA«
PRI NOVEM MESTU IN
»SPECERIJA«
NUDI VSE GOSPODINJSKE
POTREBŠČINE, GALANTERIJO
IN KOLONIALNO BLAGO.

SPLOŠNO GRADBENO PODJETJE

SLOVENIJA CESTE

**LJUBLJANA
Pražakova 1**

prevzema in izvršuje
vsa gradbena dela na objektih
visoke in nizke gradnje

Specializirano podjetje
za gradnjo cest z različnimi sistemi
vozišč, predorov ter za asfaltna
dela.

Lastna mehanizacija z obrati
za popravilo in izdelavo
gradbenih strojev.

Lastni projektivni biro.
Dobava kmetijskih agregatov
iz lastnih kamnolomov.

PROJEKTANTSKO PODJETJE

PROJEKTIVNI ATELJE

LJUBLJANA

izdeluje:

kompletne urbanistične elaborate,
programe in projekte (regionalne,
za vplivna območja, ureditvene,
zazidalne in situacijske)

ter projekte:

družbenega standarda
industrijskih zgradb
za cestna omrežja (v krajih in izven njih)
za kanalizacije in čistilne naprave za naselja in industrijo
za vodovode
za centralno ogrevanje in prezračevanje
statiko za vse vrste konstrukcij visokih in nizkih gradenj
in se priporoča za naročila!

Sedež podjetja je: LJUBLJANA — KERSNIKOVA 9 — Tel. 30-883

Poslovno združenje

„AVTONABAVA“

Ljubljana, Šmartinska cesta

Oskrbuje svoje člane
z avtomobili, gumami
in rezervnimi deli
domačega in tujega izvora

ŽIČNICA

LJUBLJANA, TRŽASKA 69

Telefon 21-686, 22-194

Izdelujemo, projektiramo in montiramo industrijske, gozdne, turistične in športne žičnice in žerjave.

Zahtevajte ponudbe tudi za lesno obdelovalne stroje in naprave.

TITAN - KAMNIK

TEHTNICE trgovske-avtomatske, balančne in gospodinske — Uteži za tehtnice

KUHINJSKE POTREBŠČINE mlini za orehe — mlini za mak — mlini za kavo — mesorezke itd.

KLJUČAVNICE stavbene in za pohištvo v različnih izvedbah — Okovje za pohištvo

SPOJNI DELI za vodovodne instalacije (Fitingi)

RAZNI TEMPER ODLITKI kot Ewart verige — odlitki za armature daljnovidov itd.

TOVARNA CELULOZE IN PAPIRJA

VEVČE-MEDVODE

sedež: VEVČE — p. Ljubljana-Polje

Ustanovljena leta 1842

IZDELUJE:

SULFITNO CELULOZO I. a za vse vrste papirja

PINOTAN za strojila

BREZLESNI PAPIR za grafično in predelovalno industrijo; za reprezentativne izdaje, umetniške slike, propagandne in turistične propekte, za pisemski papir in kuverte najboljše kvalitete, za razne protokole, matične knjige, obrazce, šolske zvezke in podobno.

SREDNJEFIN PAPIR za grafično in predelovalno industrijo; za knjige, brošure, propagandne tiskovine, razne obrazce, šolske zvezke, risalne bloke itd.

KULERJE za kuverte, obrazce, bloke, formularje, reklamne in propagandne tiskovine.

KARTONE za kartoteke, fascikle, mape.

RASTER PAPIR brezlesni in srednjefin za šolske zvezke, za uradne in druge namene.

PELURNI PAPIR bel in v barvi.

ZAHTEVAJTE VZORCE!

GRADBENO INDUSTRIJSKO PODJETJE

GRADIS

CENTRALA, LJUBLJANA

BOHORIČEVA 28 — TEL. 33-566

s svojimi poslovnimi enotami gradbeno vodstvo Ljubljana, Celje, Maribor, Skopje, Jesenice, Kranj, Koper, Ljubljana-okolica ter obrati Obrat gradbenih polizdelkov, Lesni obrat Škofja Loka, Kovinski obrati Ljubljana in Maribor, Strojno-prometni obrat ter biro za projektiranje, študij in razvoj gradi in projektira visoke in nizke ter industrijske gradnje ter vrši prodajo stanovanjskih, poslovnih in drugih objektov.

Saturnus

**T O V A R N A
K O V I N S K E
E M B A L A Ž E
L J U B L J A N A**

proizvaja vse vrste lito-
grafirane embalaže — kot
embalažo za prehrambe-
no industrijo, gospodinjsko
embalažo, bonboniere
za čokolado, kakaó in bon-
bone ter razne vrste lito-
grafiranih in ponikljanih
pladnjev. Razen tega pro-
izvajamo električne aparate
za gospodinjstva kot
npr. električne peči.

Izdelujemo tudi pribor za avtomobile in kolesa, in sicer
avtomobilske žaromete, velike in male, zadnje svetilke,
stop-svetilke, zračne zgoščevalke za avtomobile in kolesa
ter zvonce za kolesa. Izdelujemo tudi pločevinaste lito-
grafirane otroške igrače

POSLUŽITE SE ODLIČNIH PROIZVODOV PODJETJA

tovarne bonbonov,
čokolade
in peciva
v Ljubljani

šumi

Nad kvaliteto naših proizvodov
ne boste nikdar razočarani!

ELEKTRONABAVA

Podjetje za uvoz elektroopreme
in elektromateriala, nakup in prodaja
proizvodov elektroindustrije SFRJ

LJUBLJANA, TITOVA 1

Telefon: 31-058, 31-059

Telegram: Elektronabava, Ljubljana

Skladišče: Črnuče tel. 382-172

dobavlja ves električni material iz uvoza in domačega trga

COSMOS

I N O Z E M S K A Z A S T O P S T V A

LJUBLJANA, Celovška cesta 34, telefon 33-351

KONSIGNACIJSKA SKLADIŠČA — SERVIS

SPLOŠNO GRADBENO PODJETJE GROSUPLJE

GROSUPLJE

projektiramo in
izvajamo vsa
gradbena dela

Telefon Grosuplje 13
Tekoči račun
pri Narodni banki
Grosuplje 600-21

1-18

vam nudi
pod eno streho
poceni in
v veliki izbiri:
modne tkanine
vseh vrst,
moško, žensko in
otroško konfekcijo,
pletenine, perilo,
obutev, posodo,
gospodinjske aparate,
štedilnike, hladilnike,
pralne stroje,
pohištvo,
šivalne stroje itd.

Veleblagovnica
nama
pred Pošto

»NAMA«
pred Pošto
prodaja vse blago
tudi na potrošniški
kredit in
na barirane čeke.

I M P O R T

E X P O R T

L J U B L J A N A
M I K L O Š I Č E V A C. 18
J u g o s l a v i j a

Kože, usnje, čevlji, galanterija, umetno usnje, ščetine, dlake, gumirana žima, krzna, kožni in usnjeni odpadki, industrijske maščobe, strojila in pomožna sredstva

Vedno sodobno, trpežno
in kvalitetno opremljen dom!

Tovarna dekorativnih tkanin

LJUBLJANA, CELOVSKA C. 280

vam nudi v širokem asortimanu razne pohištvne tkanine, tkane in mrežaste zavesе, posteljna pregrinjala, volnene in svilene pliše za dekoracijo in oblačila, frotte brisače in umetno krzno perzijan.

Pri nakupu zahtevajte vedno le izdelke renomiranega podjetja

**Tovarne dekorativnih tkanin
Ljubljana**

**GRADBENO
PODJETJE**

**LJUBLJANA
ZBAŠNIKOVA 26**

TEL. 22-078
21-628
22-393

PROJEKTIRA IN IZVAJA VSA GRADBENA DELA

ZAVAROVALNA SKUPNOST ZA LRS

V LJUBLJANI — MIKLOSIČEVA 19
TEL. 33-822

NAŠ NASLOV:

JUGOREKLAM

LJUBLJANA, KIDRIČEVA 5
TELEFON 21-965

Izdelujemo vse vrste embalaže v barvnem tisku. Lastna litografija. Za vse reklame se obračajte na nas. Tisk — časopisni oglasi, kino reklama. Naročila sprejemamo ZA CELOTEN TERITORIJS SFRJ

Založba Mladinska knjiga

Ljubljana, Titova 3

obvešča ljubitelje lepe in dobre knjige, da bo po programu za leto 1964 izdala:

V seriji **DICKENSOVA ZBRANA DELA** bo izšla v prevodu Mire Miheličeve z originalnimi ilustracijami **MALA DOBRITOVA**.

V zbirki **KULTURA** bodo izšle:

dr. Anton Slodnjak: **PREŠEREN**. Dve knjigi: Pesmi, Monografija. Krilov: **BASNI**. V prevodu Mile Klopčiča z risbami Melite Vovk-Stih.

Gustav Schalk: **PRIPOVEDKE** o **RIMSKIH JUNAKIH**. Prevedel Jože Dolenc.

V zbirki **KOZMOS**:

dr. Metod Mikuž: **SLOVENC**I V STARI JUGOSLAVIJI

Jože Šircelj: **ZEPNI BONTON**

Kristina Matjašič: **GASTRONOMIJA**

Viktor Petkovšek: **KNJIGA O GOBAH**

Drago Stepinšek: **TELESNA KULTURA IN SPORT**

dr. Vladimir Kralj: **DRAMATURSKI VADEMECUM**

Janko Lavrin: **LEV NIKOLAJEVIČ TOLSTOJ**

Antonio Favaro: **GALILEO GALILEI**

Anton Zun: **SOCIOLOGIJA**

V zbirki **PRIRODA IN LJUDJE**:

Miroslav Adlešič: **SVET ZVOKA IN GLASBE**

Knjige boste dobili v vseh knjigarnah, prednaročila sprejemajo prav tako vse knjigarne in Prodajni oddelek založbe, Ljubljana, Titova 3.

DOMA IN NA DELOVNEM MESTU ŠČITI VASE ROKE

ZAŠČITNA KREMA 48

PROIZVAJA:

Farmis

Farmaceutsko-
kemijski
kombinat
Slovenije

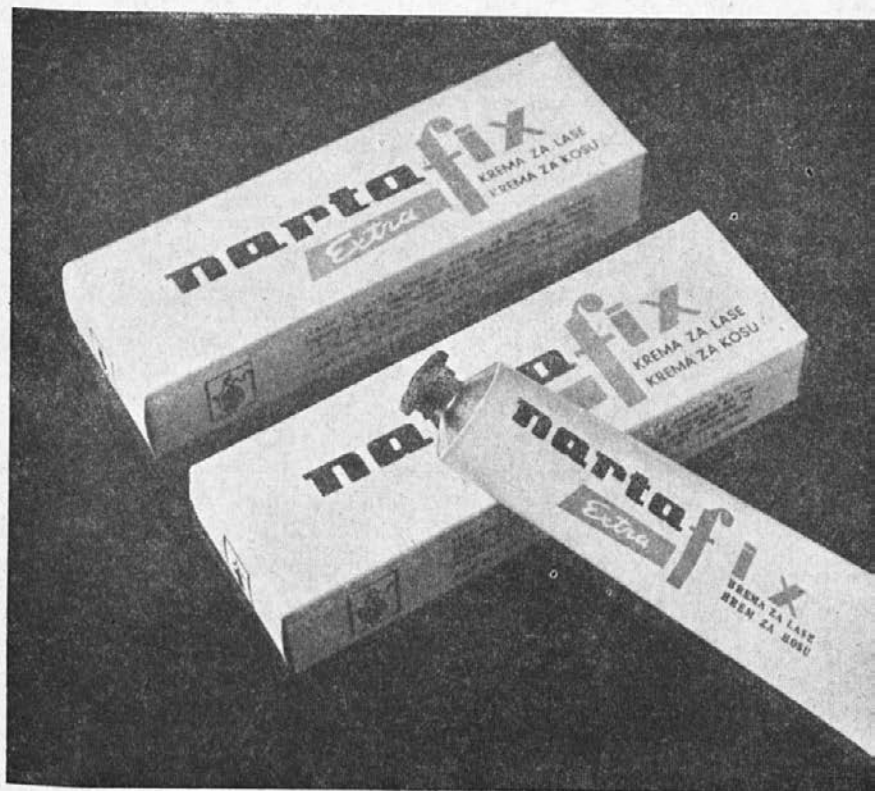
obrat

Lek — Ljubljana

Dobi se
v lekarnah
in drogerijah

Čudovit sijaj da vašim lasem —
NARTA FIX EXTRA

NARTA FIX EXTRA

skrbi in čuva, da so lasje
lepi in zdravi

SOČA

ortopedija in tehnična oprema za zdravstvo

LJUBLJANA, LINHARTOVA 47/a — TELEFON 31-364

izdelujemo vse vrste ortopedskih pripomočkov in bandaž za vojne invalide, invalide socialnega zavarovanja, predmete za tehnično opremo za zdravstvo (invalidske in bolniške vozičke), izdelke iz plastičnih mas, finomehانیčne izdelke in gineko:oške kolposkope. Zaradi odvzemanja mer za lahke bandaže je ob delavnikih, razen sobote, uvedena redna popoldanska dežurna služba, in sicer od 15.—18. ure.

»S O C A« ortopedija in tehnična oprema za zdravstvo, Ljubljana, Linhartova 47/a Vam nudi svoje usluge in kvalitetne izdelke

Kemična tovarna Moste

Ljubljana

Ob železnici 14

Telefon: h. c. 30-351,
komerc. odd. 30-732,
direktor 33-112,
poštni predal 589/XI.

Proizvaja po svetovno znani kvaliteti, v tuzemstvu pa prodaja po najnižjih cenah:

Aluminijev oksid —
glinica Al_2O_3

Aluminijev hidrat
 $Al(OH)_3$

Aluminijev sulfat
 $Al_2(SO_4)_3 \times H_2O$

Kalijev-aluminijev
sulfat $K_2SO_4 \times$
 $Al_2(SO_4)_3 \cdot 24 H_2O$

Živosrebrov oksid
 HgO

Kalomel Hg_2Cl_2

Zahtevajte ponudbe in vzorce in prepričali se boste!

KOMPAS

VAS VABI NA PRVOMAJSKE IZLETE:

PARIZ — sedemdnevni avtobusni izlet; prijave do 19. marca;

ATENE — sedemdnevni izlet z vlakom; istočasno ogled Soluna in Pireja; prijave do 25. marca;

RIM—NEAPELJ — sedemdnevni avtobusni izlet; prijave do 30. marca;

AVSTRIJA—ŠVICA—ITALIJA — sedemdnevni krožni avtobusni izlet (Innsbruck—Zürich—Bern—Luzern—Milano); prijave do 25. marca.

Prijave za izlete sprejemajo vse poslovalnice KOMPASA, kjer so na razpolago tudi podrobni programi posameznih izletov!

V poslovalnicah KOMPASA so na razpolago tudi programi za 12-dnevno potovanje s posebnim letalom v TOKIO, z vlakom in letalom v MOSKVO in LENINGRAD in s posebnim letalom v NEW YORK na svetovno razstavo.

POSLOVNO ZDRUŽENJE
PREVOZNIŠKIH PODJETIJ

vektor

prej SLOVENIJA TRANSPORT

Ljubljana, Šmartinska cesta

Posreduje prevoze vseh vrst
blaga na področju Jugoslavije

POSLUŽUJTE SE VEKTOR -JA

IN PREPRICALI SE BOSTE, DA BO VASIM ZELJAM
ZADOVOLJIVO USTREŽENO

COMMERCE

zastopstvo inozemskih tvrdk
LJUBLJANA, TITOVA C. 3
telefon 32-024

Zastopamo renomirane firme, ki oskrbujejo našo kemično, tekstilno, papirno, gradbeno in druge industrije s surovinami, stroji in orodji ter naše kmetijstvo z umetnimi gnojili in rastlinskimi zaščitnimi sredstvi.

SLOVENIJA VINO

Ljubljana, Frankopanska 11

nudi za izvoz
in domači trg

kvalitetna namizna in steklenična vina, slivovko, Wine's Brandy, Vermouth, Extra Bacchus

Priporočamo se za obisk v naši trgovini na Cankarjevi cesti 6 in točilnici v Sentvidu pri Ljubljani.

Tovarna

Zima

Tel. h. c.: 383-147
Direktor: 383-148

FUŽINE št. 133

melbrosin

NARAVNO POŽIVILO VSEBUJE CVETNI
PRAH IN MATICNI MLECEK
VRAČA MOČI IN SVEŽI IZGLED

PROIZVAJALNI ROMBINAI
Agromel
LJUBLJANA

SAMOZAVESTNO IN UDOBNO
SE POČUTIŠ SAMO V ELEGANTNIH
ČEVLJIH KVALITETNO VODILNE
TOVARNE OBUTVE

PeKo

V IZLOŽBAH POSLOVALNIC PEKO
TE BO PRESENETILA BOGATA
IZBIRA ZADNJIH MODNIH
NOVOSTI

ELEKTRO-KRANJ

razdeljuje in prodaja električno energijo za široko potrošnjo in veleodjem, projektira, gradi in vzdržuje visokonapetostne daljnovode. Izvaja nove elektrifikacije podeželja in razne instalacije. V servisni delavnici popravlja električne aparate za gospodinjstvo.

„MINERAL“

Industrija naravnega in umetnega kamna
Ljubljana-Moste
tel. 33-131, 30-367

Izdelujemo in nudimo:
Marmor vseh vrst in oblik — terazzo ploščice — terazzo pesek — izdelke iz betona in umetnega kamna — pesek za malte in fasade

Kolinska

tovarna hranil v LJUBLJANI

proizvaja:

- »PROJO«, odličen kavni nadomestek
- »REGINO«, pecilni prašek in vanilin sladkor
- »METKO«, kakaove rezine in marmornati kolač
- »KA-BI«, posebno kakaovo mešanico
- »BEBI«, pšenični zdrob
- »KROKO«, specialno mešanico za krompirjevo testo
- »REX«, posebno začimbo
- »MIX«, snežni kolač

Naš cilj:

Zdrava, krepilna in cenena hranila potrošniku!

**USNJE, USNJENO GALANTERIJO,
ČEVLJARSKO-SEDLARSKO ORODJE
IN POTREBŠČINE — AVTO GUME,
TEHNIČNO GUMO — PLASTIČNE
MASE, PLASTIČNO GALANTERIJO —
TEHNIČNI TEKSTIL, VRVARSKÉ
IZDELKE — ZAŠČITNA SREDSTVA —
KOVINSKO GALANTERIJO —
BIŽUTERIJO — DOMAČE IN
UVOŽENE IGRAČE — IZBERITE
V SORTIRANIH ZALOGAH**

VELETRGOVINE

ASTRA LJUBLJANA
BEŽIGRAD 6 — TELEFON: 32-394

*Zavod za raziskavo
materiala
in konstrukcij*

Ljubljana, Dimičeva 12

Telefon 32-677

SLOVENIJAŠPORT

**TRGOVSKO PODJETJE
NA MALO IN VELIKO
V LJUBLJANI**

S POSLOVALNICAMI V MARIBORU, KRANJU, CELJU IN JESENICAH VAM NUDI V VELIKI IZBIRI ŠPORTNO IN TELOVADNO ORODJE, CAMPING OPREMO, SMUČARSKO OPREMO, OPREMO ZA PODVODNI RIBOLOV, DVOKOLESA, ŠPORTNO OBUTEV IN OBLAČILA TER DRUGE ŠPORTNE REKVIZITE

**Dobra kvaliteta
– zmerne cene.**

**Oglejte si
bogate zaloge
v vseh
poslovalnicah**

DRŽAVNA ZALOŽBA SLOVENIJE bo izdala obsežno knjigo večbarvnih in črno-belih fotografij o vseh pokrajinskih področjih naše republike:

SLOVENIJA

V knjigi bo prikazana lepota slovenske zemlje, kraji, mesta, kulturne znamenitosti in gospodarski napredek zadnjih desetletij. Publikacija ne bo imela samo turističnega cilja, temveč bo hkrati reprezentativna izdaja, namenjena širši kulturnopolitični afirmaciji naše dežele doma in v tujini. Pričevala bo o kulturni tradiciji slovenskega naroda, o njegovem samoniklem zgodovinskem razvoju, o njegovem duhovnem in civilizacijskem napredku, o gospodarskih, arhitektonskih, geografskih, zgodovinskih in turističnih značilnostih Slovenije.

V knjigi velikega formata (21 x 26) bo objavljenih nad 150 večbarvnih in približno 250 črno-belih fotografij. Slike bodo celostranske, natisnjene na umetniškem papirju in ciklično urejene po pokrajinskih področjih.

Prednaročniška cena za kompletno vezano delo je 12.000 din.

Cena posameznih kartoniranih knjig pa je za naročnike:

LJUBLJANA	2500 din (že izšlo)
GORENJSKA	3000 din (izide junija 1964)
NOTRANJSKA, PRIMORSKA in SLOVENSKO PRIMORJE	2200 din (oktober 1964)
DOLENJSKA	
IN BELA KRAJINA	1800 din (izide v začetku 1965)
STAJERSKA, KOROŠKA PREKMURJE	3000 din (izide v letu 1965)

Posebna knjiga, ki bo izšla leta 1965, bo posvečena deželi in življenju naših ljudi v sosednjih zamejskih pokrajinah; zanjo bo cena naknadno določena.

Kompletno vezano delo ali pa kartonirane knjige posameznih pokrajinskih področij lahko naročite pri

DRŽAVNI ZALOŽBI SLOVENIJE

Ljubljana, Mestni trg 26

OBVESTILO NAŠIM OBISKOVALCEM

MOTORIZIRANI OBISKOVALEC
GLEDALIŠČA lahko svoja vozila
parkirajo v času predstav tudi v po-
kritih parkirnih prostorih v Šubiče-
vi ulici. Uvoz v te parkirne prosto-
re je iz križišča Šubičeve in Valva-
zorjeve ulice. Taksa za triurno par-
kiranje je 100 din. Izkoriščanje teh
garaž za občasno parkiranje je mož-
no vselej, ko ni pri uvozu v pokrite
parkirne prostore prižgan svetlobni
napis »zasedeno«.

»Avtoservis«

drž. organov in zavodov

Za vsako postavo
v modnih krojih
v najnovejših vzorcih
vso moško, žensko in
otroško konfekcijo
nudi

„VARTEKS OBLEKE“

Ljubljana

Dalmatinova c. 4

AH, KAKŠEN UŽITEK...!

**ČOKOLADA
DESERTI
BOMBONI
KARAMELE
KEKSI**

KRAŠ

Lastnik in izdajatelj: Uprava Slovenskega narodnega gledališča v Ljubljani. Predstavnik: Smljjan Samec. Urednik: Mitja Šarabon. — Tisk Casopisnega podjetja »Delo«. — Vsi v Ljubljani.